

149

Juni 2025

DISKULOGEN

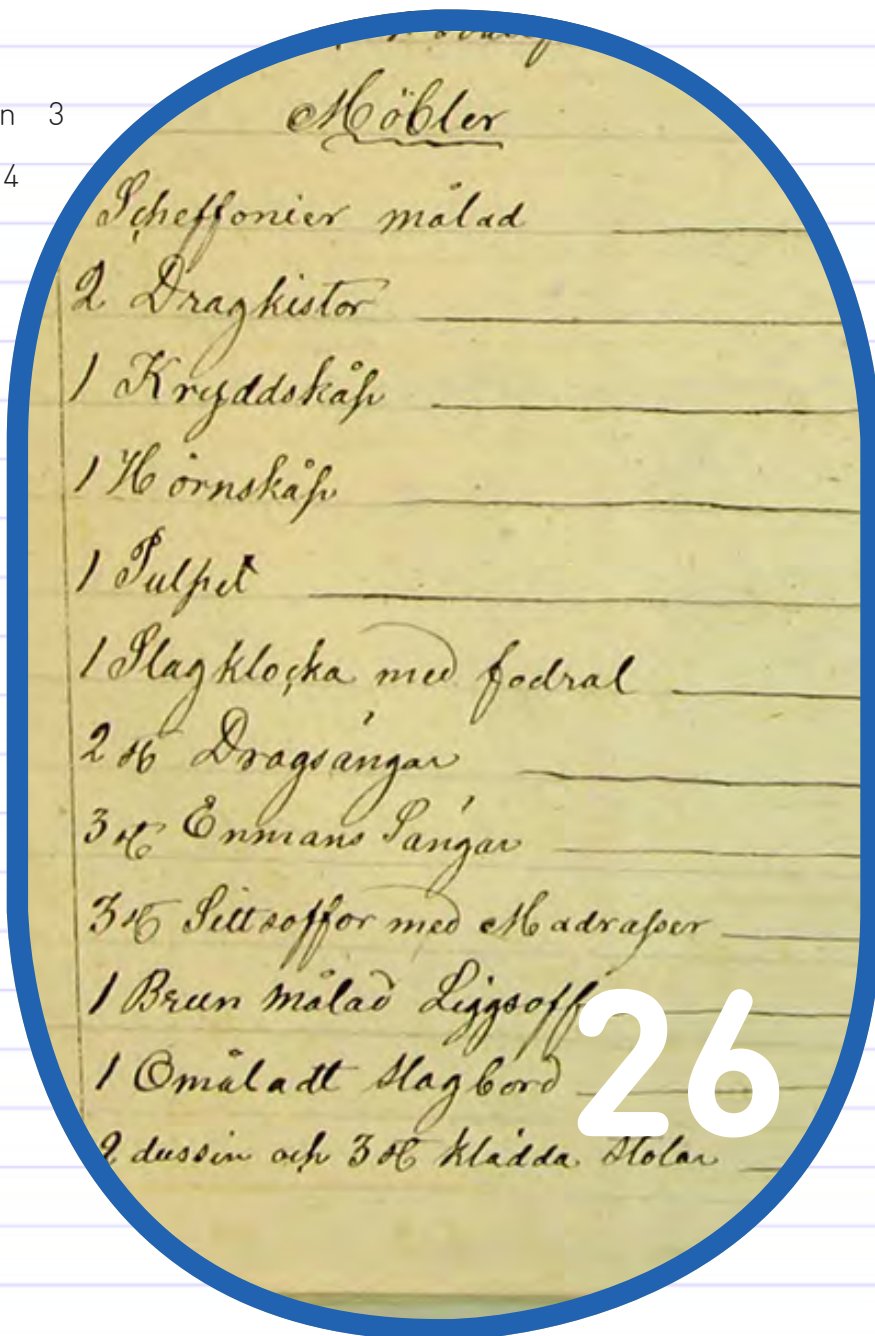
DNA-nyheter i Disgen 2025 • Dis medlemsgrupp
• Transkribering och fulltextsök med hjälp av AI •
Skolmamsellen som rymde • Orter i Disgen 2025 •
Karolinen Johan Pinello • Sekretess i Disgen 2025
• Norrländska släktforskarhelgen • Utökad
specialnotis i Disgen 2025

Vi gör din släktforskning enklare.

Innehåll

Ledaren	3
Kort & Gott	4
Norrländska släktforskarhelgen	5
Karolinen Johan Pinello	8
DNA-nyheter i Disgen 2025	12
Sekretess i Disgen 2025	13
Dis medlemsgrupp	14
Skolmamsellen som rymde	17
DNA-krönika	23
Transkribering & fulltextsök	26
Orter i Disgen 2025	31
Utökad specialnotis i Disgen	34
Nya böcker	37
Avlidna medlemmar	38
Dis medlemsbutik	39
Funktionärer	40
Regionföreningarna	42

MITTEN AV maj var det dags att bege sig till Gamla Linköping för att hålla styrelsemöte och äntligen få träffas – för flera av oss för allra första gången. Förutom styrelsen är också våra regionordförande och kansliet adjungerade, så det var ett stort gäng som bänkade sig i scoutlokalen.

Vi är många som är nya i våra roller så vi passade på att gå igenom policy, stadgar och verksamhetsmål. Vi påbörjade också en översyn för att se hur vi bäst kan driva arbetet i våra arbetsgrupper där en förutsättning är att fortsatt ha ett starkt medlemsengagemang. Just den ideella kraften är för mig en verklig *Unique Selling Point*, som man säger i marknadsföringsvärlden, eller rätt och slätt en unik konkurrensfördel. Vi behöver därför försäkra oss om att det bland våra drygt 17 000 medlemmar finns dem som fortsatt vill engagera sig i föreningen.

Som avslutning på första styrelsedagen fick vi besök av just en av våra *frivilliga medlemmar*, Jan Norström. Jan arbetar till vardags bland annat som verksamhets- och organisationsutvecklare och han har lovat att lotsa oss i arbetet med framtagandet av en kommande vision. Under rubriken *Vision 2035* fick vi fundera över hur släktforskningen och släktforskarens vardag ser ut om tio år. Jan inledde sin presentation med att visa en bild på David Livingstone och beskrev hur denne sökte Nilens källor och dokumenterade sitt arbete. Jan drog sen parallellen till släktforskningsvärlden och konstaterade att mycket forskningsarbete redan är gjort och ställde därför frågan om vi i framtiden kommer att nöja oss med att kunna trycka på knappen och få våra släkträd genererade per automatik, eller om vi fortsatt kommer att själva vilja göra efterforskningarna och därmed göra *resan längs Nilen*. Det fanns många som trodde att vi nog kommer att vilja fortsätta *resandet upp och nerför Nilen*, men helt klart är att vi med hjälp av AI och andra tekniska hjälpmedel står inför ett mycket intressant decennium. Skriv gärna och berätta om dina egna spaningar!

Birgitta Dahlgren
Ordförande

Diskulogen med Släktforskarnytt

är medlemstidningen för Föreningen Dis: Föreningen för datorhjälp i släktforskningen.

KONTAKT & AVGIFT
Föreningen Dis
Gamla Linköping
582 46 Linköping
Telefon: 013-149 043
dis@dis.se, www.dis.se
Medlemsavgift 2025:
210 kr per kalenderår.
Famijlmedlem:
105 kr per kalenderår.

KANSLI & FORSKARSTUGA
Hovslagaregatan 3
Gamla Linköping
Öppet måndag-torsdag kl 9-16.
Kansliet har lunchstängt
kl 12-13.
Telefontid:
Måndag-torsdag kl 9-12.
Ring gärna innan besök!

KANSLISTER
Marie Andersson
Helena Carlsson

REDAKTÖR
Anna Linder,
anna.linder@dis.se
Burliden 7, 937 92 Burträsk
070-2294804

ANNONSERING
Kontakta redaktör
Anna Linder

ANSVARIG UTGIVARE (processen att ändra är påbörjad)
Daniel Berglund

TRYCKT UPPLAGA:
14 510 exemplar

ISSN: 1101-3826

UTGIVNING: 4 gånger per år

TRYCK: Ringöns Tryckeri

Förnya ditt medlemskap via www.dis.se/betala-medlemsavgiften.
Bli medlem via Dis webbshop, shop.dis.se, eller kontakta Dis kansli.

Adressändring anmäls via vår självservice, www.dis.se/adress, eller till Dis kansli.
Information om hur Dis hanterar dina personuppgifter hittar du på www.dis.se/personuppgifter.

Kort & Gott

Åttio år sedan världskriget

År 2025 markerar 80 år sedan andra världskrigets slut. För att uppmärksamma detta sänder SVT dokumentärserien *Sverige och kriget* som skildrar Sveriges roll under krigsåren – från neutralitet och beredskap till påverkan på vardagslivet och politiken. Serien ger nya insikter genom intervjuer, arkivmaterial och historisk analys.

www.svt.se

Viber istället för Skype

I maj stängde Microsoft ner videosamtalplattformen Skype. Det finns många alternativ om man vill fortsätta chatta och ringa gratis inom Sverige. Men om man även vill ringa utlandssamtal till en låg kostnad kan Viber vara ett intressant alternativ. Viber Out låter dig ringa till vanliga telefoner världen över för cirka 65 kronor per månad.

www.viber.com

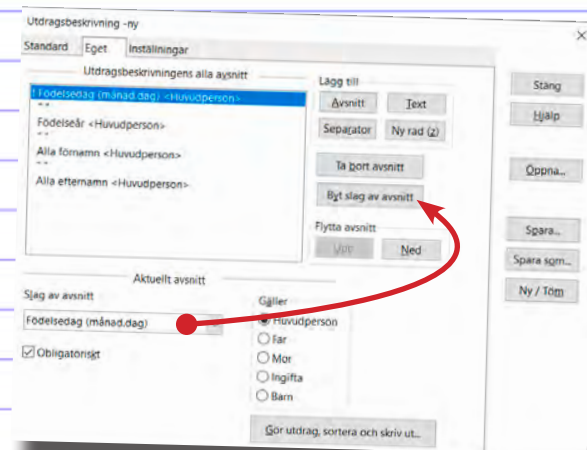
Skärmklippverktyget

Skärmklippverktyget i Windows 11 får snart två smarta nyheter: en färgväljare som identifierar färgkoder (hex, RGB, HSL) direkt från skärmen, samt en AI-baserad textigenkänning som låter dig kopiera text från bilder.

www.pcfforall.se

Födelsedagslista

Rättelse till
Börja om varje år
i nummer 148

DISGEN VÄLJER man först proband för antavlan så den finns som centrumperson i familjeöversikten. Sedan klickar man på ikonen för *Bygg antavla*. I antavlan högerklickar man sedan på probanden och väljer *Skapa söklista med personerna i tavlan*. Sedan väljer man *Verktyg > Registerutdrag > Födelsedag*. Ändra första raden under *Eget* till *Födelsedag (månad.dag)* med *Byt slag av avsnitt*. Om även födelseåret ska visas fortsätter man med ett mellanslag (*Lägg till avsnitt: Fritext*) och *Lägg till avsnitt: Födelseår*. Under *Gör utdrag, sortera och skriv ut > Välj de personer som ska ingå* väljer man den automatiskt skapade söklistan, Söklista 1, med direkta anor.

Registerutdrag > Födelsedag är en funktion som funnits länge enbart för att skapa en lista över årets födelsedagar. Läs mer på sidan 15.

Gratis AI-tjänst gör tal till text

Kungliga bibliotekets AI-tjänst *Whisper Web* omvandlar ljud till text helt gratis, utan reklam. Det är särskilt användbart för släktforskare som har gamla inspelningar från intervjuer.

Transkriberingen sker lokalt i webbläsaren, vilket innebär att ljudfilen aldrig lämnar din enhet. Tjänsten klarar svenska, även dialekter, och använder då modellen *KB-Whisper* som är tränad på autentiskt svenskt ljudmaterial som riksdagsdebatter och program från SVT.

Du laddar upp en ljudfil, spelar in direkt eller anger en webbadress till ljudet och får sedan en text tillbaka som du kan exportera och spara. Resultatet påverkas av ljudkvaliteten, men tekniken är lättanvänd och kräver ingen installation.

www.kb-whisper.mesu.se

Anna Linder
diskulogen@dis.se

Norrländska släktforskarhelgen i Skellefteå

Foto: Anna Linder

Foto: Anna Linder

Invigning av den Norrländska Släktforskarhelgen.

Foto: Anna Linder

Karin Karlsson inviger.

Foto: Anna Linder

Foto: Anna Linder

Dis-Nords monter.

DEN NORRLÄNSKA Släktforskarhelgen anordnades för första gången i Älvsbyn 2023. Efter ett års uppehåll tog Skelleftebygdens Släktforskare i samarbete med Dis-Nord och Skellefteå Hembygdsförening över stafettpinnen och arrangerade den Norrländska Släktforskarhelgen den 17 och 18 maj på Medlefors Folkhögskola i Skellefteå.

Det kom totalt över 230 betalande besökare under helgen, vilket är betydligt mer än förväntat. De tjugo föreläsningarna drog sammanlagt 843 åhörare. Besökarna verkade mycket nöjda med både utställarna och föreläsningarna. Det var en god stämning och många intressanta samtal fördes mellan utställare och besökare under helgen. Norrländska Släktforskarhelgen 2025 blev ett mycket uppskattat arrangemang för släktforskare och lokalhistoriskt intresserade i norra Sverige.

Invigningen av den Norrländska Släktforskarhelgen inleddes av Lars-Eric Lidman, Skellefteå Släktforskarförening, som hälsade alla välkomna. Sedan berättade Monica Widman Lundmark, Medlefors folkhögskola, Lillian Sundman, Dis-Nord, och Christina Nyström, Skellefteå hembygdsförening, om sina organisationers verksamheter. Karin Karlsson invigde därefter den Norrländska släktforskarhelgen genom att blåsa i en näverlur.

Under helgen kunde man ta del av många föredrag, flera av dem hölls vid två tillfällen för att så många som möjligt skulle kunna lyssna. Bland dessa fanns *The Swedish Lion* med David Haskiya, *Längre och djupare i släktforskningen* med Peter Sjölund, *Människoöden ur domböcker* med Carl-Oskar Lundström, samt *Det där med arvet – Genetiska sjukdomar i Norrland* med Stefan Escher. Olof Östlund talade om *Den tidigaste invandringen i Norr- och Västerbotten* och Lars Hällstig och Lillian Sundman presenterade *Nyheter i Disgen*.

Utöver dessa föredrag bjöds det också på sex andra presentationer. Mona

Bergman berättade om *Kolonaten – Jordbruksexperimentet i Norrlands inland*, Ulf Lundström höll två olika föredrag: *Folktro i Västerbotten – en krydda i det folkliga berättandet* samt *Finnforsrövarna – en rövarsaga som till stora delar kan styrkas*. Frida Palmbo pratade om *Rödockragraven i Liggå*, medan Stig Sandström redogjorde för *Hur vi publicerade hundratusentals tidningssidor lokalpress på webben*. Slutligen talade Dag Avango tillsammans med Frida Palmbo om *Norrlands vattenanknutna kulturmiljöer*.

Det var planerat för tjugo föreläsningstillfällen. Men vid en tidpunkt hade två föredragshållare blivit sjuka så att det bara fanns ett föredrag att ta del av. Vid alla andra tider kördes tre föredrag parallellt, ett i den större salen och två i mindre lokaler. Peter Sjölund höll sitt föredrag på lördagen och söndagen, båda gångerna fullsatt med runt hundra åhörare.

Styrgruppen för den Norrländska Släktforskarhelgen 2025 påbörjade diskussioner våren 2023, direkt efter att helgen i Älvsbyn avslutades, men det riktiga arbetet började efter årsskiftet 2024. Fred Jonsson och Lillian Sundman från Dis-Nord ingick där. Dis-Nord var sedan representerade i samtliga arbetsgrupper som bildades, till exempel programgrupp, sponsorgrupp, samverkansgrupp och teknikgrupp.

Totalt jobbade fjorton medlemmar i Dis-Nord under helgen. Åsa Sehlistedt, Roger Lindahl, Tommy Nyberg och Susanna Nyberg hjälptes åt att bemanna Dis-Nords monter. Montern var välbesökt av både medlemmar och andra intresserade. Dis-Nord fick tre nya medlemmar varav två köpte Disgen. Det var också flera som sa att de skulle ladda hem en provversion.

Lillian Sundman och Lars Hällstig var även föredragshållare. Lars höll föredrag om Disgen 2025 och några av de nya funktionerna, som tidslinjen och hur den nya trädfunktionen fungerar både på orts- och källträd. Samt att

textnotisen fått en källhänvisning som saknats länge. Han visade även den nya dubblettsökningen som kan vara lite kämpig för många och som många räds eftersom den är så noggrann och kan ge så många nya misstänkta dubletter som inte kommit upp vid dubblettsökning i Disgen 2023.

Lilian höll föredrag om Disbyt och visade alla finesser där och hur man använder dem på ett bra sätt. Även hur man kan koppla dem till Dispos. Det var 15–20 personer på Dis-Nords föredrag på både lördag och söndag. Lilian och Lars fick många frågor vilket visar på ett stort intresse för Dis verktyg.

Lilian tycker att det varit mycket roligt, intressant och givande att arbeta med den Norrländska släktforskarhelgen.

– Många besökare tyckte att det var ett fantastiskt arrangemang som de verkligen uppskattade. Arrangörerna hade lyckats hitta bra föreläsare med bra teman. Naturligtvis uppmärksammades Peter Sjölungs föredrag men även andra föredragshållare var fullbokade.

På lördagen valde runt nittio besökare att även delta på kvällens bankett.

Arton utställare fyllde lokalen. Det var lagom många. Lokalen rymde ganska många besökare samtidigt vid invigningen, utan att kännas tom när det under vissa perioder inte var så många besökare.

Många släktforskarföreningar från Norrland fanns med bland utställarna men även till exempel Riksarkivet, Demografiska Databasen CEDAR och DNA-projektet Skellefteå och närliggande socknar.

Arrangemanget flöt på mycket bra, utan några större störningar, med många besökare och många föreläsningar med många åhörare där en del föreläsningar var fullsatta. Det kändes som att besöka det klassiska Släktforskardagarna, bara i ett lite mindre format. Alla, både arrangörer, besökare, föreläsare och utställare verkade vara väldigt nöjda. ▣

Karolinen JOHAN PINELLO

Giovanni Battista Pinello, en italiensk adelsman, lockades till Sverige under stormakts-tiden och blev karolinen Jo-han Pinello. Hans liv var som en äventyrsroman fyllt med kungar, krut och kanoner.

Pinello följde med på de norska fälttågen där Karl XII föll 1718, träffad av en kula.

DEN ITALIENSKE adelsmannen Giovanni Battista "Johan" Pinello (1682–1775) från Genua var en av de sista karolinska hjältarna som stred med Karl XII. Otroligt nog överlevde han både slaget vid Poltava och de norska fälttågen på 1700-talet! Han var kapten vid Bohusläns regemente och chef över Bullarens kompani. Tillsammans med hustrun Justina Gyllenskruf bodde han på olika gårdar i trakten, som Västersäter, Skärvhem och Ramberg. Paret fick sexton barn som ökade släkten till tusentals ättlingar idag. Anfadern blev hela 93 år gammal och red på hästrygg varje dag, även dagen han lämnade jordelivet. Han begravdes i Svarteborgs kyrka, iklädd militäruniform.

Under flera tillfällen hade Pinellos historia dock kunnat ta slut i förväg: Pinello låg dödförklarad på slagfältet Poltava i två dagar, innan en ukrainsk kvinna räddade hans liv. Han släpades med som fånge i det ryska segertåget och visades upp i Moskva. Han flydde

från Ryssland, utklädd som bonde, och tog sig sjövägen via Amsterdam till Ystad. Där hade Karl XII sitt högkvarter, och kungen måste ha varit smått överraskad att se sin underofficer igen – sex år efter det ödesdigra slaget.

Kungen gav sin trogna tjänare fullmakt vid Bohusläns regemente 1715 som sedan fick följa med på det norska fälttåget! Även härifrån kom Pinello tillbaka med livet i behåll, medan Karl XII stupade, träffad av en kula vid Halden. Efter kungens död var spelplanen i Sverige en annan och Pinello framtogs befälet och ersattes av Carl Magnusson Stenbock. Den gamla militären – nu 56 år gammal – skrev då genast ett protestbrev till änkedrottningen, och mellan raderna syns en man som är hetlevrad, men också dedikerad och lojal:

Det är således tacken för alla de blodiga skjortor jag hemtat från striderna för Sveriges ära och väl, för min katolska tro, som jag uppoffrat och för miljoner i arv, dem jag försakat, att en pojke,

som ännu ej luktat krut, skall frånrycka mig det befäl hvartill konung Carl, glorvördig i åminnelse, mig kallat och utnämnt.

Skrivelsen gjorde att han fick tillbaka sitt kompani.

Att vi vet så mycket om Pinello är till mångt och mycket släktforskningens förtjänst. En i en lång rad ättlingar som tittat närmare på familjeträdet är släktforskaren Michael Rundin, bosatt i Solna.

När minnesstenen över Giovanni Battista Pinello invigdes på Svarteborg kyrkogård var Michael Rundin på plats. Karolinen Pinello är nämligen Michaels morfar gånger fyra, eller morfars morfars morfars morfar, för att vara exakt.

Redan i början av 1980-talet började Michael kartlägga sin släkt och sina anor. Under år 1993 genomförde Michael en presentation av sitt material för sina släktingar (både nyfunna och gamla) som blev mycket uppskattad. Den person som verkade intressera de flesta släktingarna var den om den

» *Pinello låg dödförklarad på slagfältet Poltava i två dagar; innan en ukrainsk kvinna räddade hans liv. Han släpades med som fånge i det ryska segertåget och visades upp i Moskva.* «

italienske karolinen Giovanni Battista Pinello.

En av släktingarna som Michael lärt känna under sin forskning var Arne Cajdert, Michaels morfars mors systers sonson som också forskat på släkten Pinello. Sommaren 2011 frågade Arne Cajdert om Michael ville vara med och skriva en gemensam biografi om Pinello. Varför inte? Tyvärr avled Arne i början av oktober 2024 efter en tids sjukdom, så de hann aldrig slutföra sitt gemensamma projekt.

Nu var Arne och Michael inte de första som forskat på släkten Pinello. Arne Cajdert hade tidigare haft kontakt med Sven Pehrsson (1910–1993), som var en avlägsen släkting på Michaels mors sida och som lagt ner oerhört mycket tid och arbete på forskning kring Pinello. Sven hade så tidigt som på 1950-talet ägnat sig åt forskning i arkivet på slottet Castello di Tagliolo Monferrato där det Pinelloska familjearkivet fanns.

Sven hade haft ambitionen att skriva en bok om Pinello, men hade tyvärr blivit sjuk och avlidit innan han kunde slutföra sitt projekt. Arne och Michael kontaktade Svens barn och efterfrågade hans material. Till deras stora glädje var släkten mycket positiv och tillhandahöll alla papper som de hade kvar. Det mesta av Svens texter hade

dock, tyvärr, gått till spillo, eftersom han bodde på Teneriffa de sista åren. De räddade texterna var del av ett manus som planerades att bli en roman, samt en del korrespondens med olika arkiv, men Svens material saknade referenser till många uppgifter.

Sven Pehrsson ägnade cirka 40 år åt denna släktforskning, men dog innan han hann publicera något. Michaels samlade material är inlagt i Disgen, men inte officiellt publicerat. Han känner ett stort ansvar för allt forskningsunderlag, men måste dra en gräns någonstans.

När Michael Rundin följde sina rötter tillbaka i tiden fanns det en mängd material om olika familjegrener – och som längst kunde han följa Pinello-släktet till det mytomspunna 1100-talet i Italien. Men att släktforskaren sedan fastnade vid Giovanni Battista Pinello från stormaktstiden är ur svensk synvinkel inte så konstigt. Pinellos liv är som en äventyrsroman med krut och kanoner, många resor, mycket pengar och en stor barnaskara!

Michael Rundin har hittat många av Pinellos brev när han forskade i arkiv och bibliotek, bland annat i Italien. "Som släktforskare undrar man såklart om man har fått med sig vissa drag eller egenskaper. Och Giovanni

Battista, eller Johan som han kallade sig i Sverige, var tveklöst en personlighet utöver det vanliga!"

En annan bra sak med släktforskning är att man kommer närmare en tid som är väldigt olik vår egen. "Vissa saker går inte att föreställa sig idag", säger Michael Rundin. Till exempel att Giovanni, bara 10 år gammal, skickades utomlands för att studera. "Vind för våg" lämnades barnet i allt från skeppsbrott till en odysse genom hela Europa. Inget var planerat, men allt kunde hända – något som präglade människor på den tiden.

I Pinellos spännande livsberättelse, som Michael Rundin har sammanfattat i en bok, förundras man ibland över hur en sak leder till en annan. Oftast är det slumpen som avgör, eller några snabba, modiga beslut. Som läsare blir man indragen i ett fartfylt händelseförlopp. Men en röd tråd finns där ändå, och det är Pinellos strävan efter att bli erkänd inom den svenska adeln. Långt ifrån hemlandet lyckades han till slut – hans adelskap godkändes av svenska Riddarhuset och 1748 blev han Riddare av svärdsorden.

I boken om Pinellos äventyrliga liv kan man läsa om olika familjegrener, men även om Pinellos bostäder och flyttningar över tid. Ett kapitel hand-

Michael Rundin berättar om Pinello på Släktband 20111107.
Lyssna på avsnittet på www.sverigesradio.se.

Michael Rundin är släktforskare och aktuell med en bok om karolinen Pinello.

lar om vad som inträffat i Bohuslän efter år 1900, till exempel när Pinellos kvarlevor hittades i Svarteborgs kyrka.

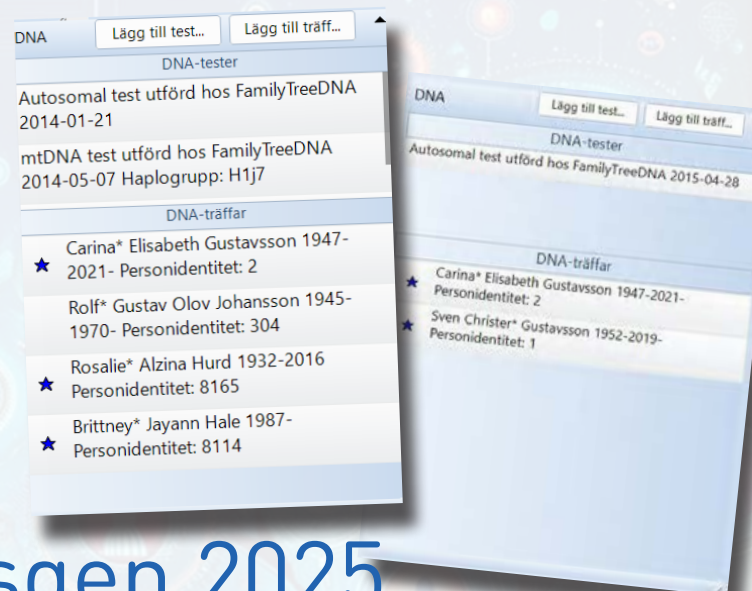
Biografen är resultatet av över 40 års släktforskning där Michael Rundin tagit med mycket av materialet som bland annat Arne Cajdert och Sven Pehrsson tagit fram. Vid intresse av boken, mejla Michael på michael.rundin@amasis.se.

Finns du med i Pinellos stora ättlingaskara? Han är anfader till tusentals nu levande människor. Det finns ett drygt hundratals Pinello-ättlingar bara i Bohuslän och Dalsland. Kanske är du en av dem?

Vid frågan om vad Michael ska göra nu, när åtminstone en etapp i släktforskningen är klar, svarar han snabbt att Giovanni Battista Pinello fick sexton barn där många nådde vuxen ålder. Vart tog de vägen? Kanske det behandlas i en kommande bok.

I Disbyt finns 67 personer med efternamnet Pinello utspridda i Italien, Göteborgs och Bohus län och Finland. Det kanske är något för Michael att titta mer på... ▣

DNA-nyheter i Disgen 2025

Bild 1 & 2. DNA-panelen i personöversikten.

FLERA FUNKTIONER har använts för DNA-forskning i tidigare versioner av Disgen vilket vi har skrivit om i tidigare nummer av Diskulogen. Flaggor, Släktskapsträd, Ahnentafel och N-männinglistan är ett par exempel.

Inför Disgen 2025 har vi haft diskussioner med flera DNA-kunniga personer för att utveckla bra DNA-stöd. Det visade sig tydligt att man hade olika behov och jobbade på helt olika sätt, så vi väljer att ta fram mer generella lösningar. DNA-panelen kan ses som ett komplement till de personliga arbetssätt som olika forskare använder.

DNA-panel

Vi har samlat den nya DNA-funktionaliteten i en ny panel i personöversikten. I panelen registrerar du dina DNA-tester och de autosomala DNA-träffar som knyts till dig. Andra personers DNA-tester och DNA-träffar som knutits till dig visas också i din DNA-panel.

Du väljer själv vilka träffar du ska registrera. Personligen skulle jag bara välja de autosomala träffar som jag har behov av för att analysera eller

utreda en aktuell fråga. Möjligheten att registrera autosomala träffar har jag inte sett hos något annat svenskt släktforskningsprogram.

Med få undantag går DNA-relaterade uppgifter inte att exportera och kommer inte med i några utskrifter.

I Christers personöversikt ovan ser DNA-panelen ut som till vänster (Bild 1). I Rolfs personöversikt ser den ut som till höger (Bild 2). Stjärnan betyder att träffen tillhör ett eget test. Jag administrerar även Rolfs test och har valt att registrera hans träff med mig men inte min träff med honom. Det kändes överflödigt.

Träffar kan också visas i en detaljerad lista som kan exporteras till Excel för vidare behandling (Bild 3).

Bra att veta

Av den detaljerade listan ovan kan du utläsa att jag också gjort ett DNA-test hos Ancestry som inte syns i bilden av DNA-panelen utan att använda rul-listen.

Det är bra att använda könsneutrala begrepp för släktskapet, syskon i stället för bror/syster. Då ser släktskapet rätt ut från båda håll. På liknande sätt

ska du inte använda farbror utan snarare ”Göran är farbror till Christer”.

Sekretess

Alla DNA-data betraktas som privata data. Beroende på dina inställningar för privata notiser kommer de att synas i DNA-panelen eller ej. Om du inte använder funktionerna för privata data syns alltså alla DNA-data.

Framtida funktioner

Vi har planer för mer DNA-funktionalitet till kommande version. Det finns flera förslag från er som vi kommer att bedöma och utvärdera. Er respons på nyheterna i Disgen 2025 kommer också att kunna påverka vad som kan komma. ▣

Läs mer i Disgens handledning
<https://handledning-disgen2025.dis.se/DNA-med-Disgen>
<https://handledning-disgen2025.dis.se/panelen-dna>

DNA-träffar för Sven Christer* Gustavsson

Ege	Personi	Namn	Levnadstid	Släktskap	Bekräftad	Delat	Längst	X	Testbolag
★	2	Carina* Elisabeth Gustavsson	1947-2021-	Syskon	Bekräftad	2910	229	156	FamilyTreeDNA
	304	Rolf* Gustav Olov Johansson	1945-1970-	Kusiner	Bekräftad	763	60		FamilyTreeDNA
★	8165	Rosalie* Alzina Hurd	1932-2016	2nd cousin 1R	Bekräftad	169	53		FamilyTreeDNA
★	8114	Brittney* Jayann Hale	1987-	5th cousin 1R	Uppskattad	67	43		Ancestry

Bild 3. DNA-träffarna kan visas i en detaljerad lista.

Levdenotis för GÖRAN Witting

☒ Privat notis

Notisnamn: Seglade

Kommentar: på slavskepp mellan Afrika och Indien

Datum: i slutet på 1860-talet

Bild 4. Levdenotis.

Inställningar för privata data

För att inställningarna för privata data ska börja gälla måste Disgen startas om. Om du ändrar någon av inställningarna för privata data kommer Disgen att startas om automatiskt när du stänger denna inställningsdialog. Vid omstarten stängs alla fönster och sen startas Disgen enligt valet på fliken "Systeminställningar".

☒ Använd funktionen för privata data

☐ Visa inte privata data

☒ Exportera inte privata data

Om denna ruta är markerad kommer inga notiser som är markerade som privata data att visas i Disgens skärm. De försvinner alltså från webbpresentationen och exporten.

Levdenotis för GÖRAN Witting

☒ Privat notis

Notisnamn: Seglade

Kommentar: på slavskepp mellan Afrika och Indien

Datum: i slutet på 1860-talet

Bild 5. Inställningar för privata data.

Personöversikt:

(Levde) Seglade som kock på skonerten Maria från Viken, från Helsingborg till Frankrike och England från 1867-03-12.

(Levde) Seglade på slavskepp mellan Afrika och Indien i slutet på 1860-talet.

Levde Seglade som matros på skonaren Venus från Allerum, från Helsingborg till England från 1872-03-07 till 1872-12-14.

Utskrift:

Seglade som kock på skonerten Maria från Viken, från Helsingborg till Frankrike och England från 1867-03-12

Seglade som matros på skonaren Venus från Allerum, från Helsingborg till England från 1872-03-07 till 1872-12-14

Bild 6. Privata notiser syns inte i utskrifter.

Sekretess

Har du uppgifter du inte vill dela med dig av? Då kan du använda dig av funktionen *Privata data* för att dölja utvalda notiser.

Det finns flera inställningar för att välja om privata notiser ska användas och om de i så fall ska skrivas ut och/eller visas.

Med inställningarna till vänster visas notiser med privata data i person-, relations- och ortsnöiser men de syns inte i någon utskrift (Bild 5).

Om du väljer att använda privata data så finns en kryssruta för att välja om notisen är privat eller ej.

Bra att veta

Oavsett sekretessinställning så visas aldrig DNA-informationen i utskrifter och exporten.

Funktionen aktiveras genom att kryssa i *Använd funktionen för privata data* och trycka OK. Disgen kommer då att startas om automatiskt vilket sker varje gång någon av inställningarna under privata data ändras. □

Läs mer i Disgens handledning
<https://handledning-disgen2025.dis.se/sekretess>

Harriet
Österlund

Peter
Åberg

Helén
Lindqvist

Torgny
Larsson

Dis medlemsgrupp

DIS MEDLEMSGRUPP är en del av Föreningen Dis organisation. Vi är en av styrelsens arbetsgrupper för olika delar av föreningens verksamhet. Vår uppgift är att bidra, ge förslag och ge stöd till hur vi som förening (och regionföreningarna) välkomnar och introducerar nya medlemmar, hur vi behåller engagemanget hos de som redan är medlemmar samt skapa ytterligare värde i medlemskapet. I denna artikel kommer vi att belysa de initiativ och aktiviteter som medlemsgruppen driver, samt hur dessa kan bidra till att fördjupa medlemmarnas engagemang och främja en livslång passion för släktforskning.

Medlemsgruppens arbete är att beskriva var i organisationen medlemsvård utförs.

Arbetsgrupperna inom Dis sätts samman av vår styrelse som väljer ut engagerade medlemmar till varje grupp. Precis som övriga grupper i föreningen rapporterar vi vårt arbete både till övriga arbetsgrupper och direkt till styrelsen vid deras möten.

Dis medlemsgrupp består av Helén Lindqvist (sammankallande), Torgny Larsson, Harriet Österlund och Peter Åberg.

Har du frågor, funderingar eller vill komma i kontakt med oss? Tveka inte att höra av dig! Du når oss enklast via mejl på medlemsgruppen@dis.se.

Våra direktiv

Vi jobbar för att göra medlemskapet i Dis så värdefullt och meningsfullt som möjligt. Det handlar både om att ta väl hand om nya medlemmar och att se till att alla känner sig välkomna och delaktiga. Vi vill också att det ska kännas givande att vara funktionär i föreningen – med tydliga förmåner och rimliga förväntningar.

- Hur kan vi skapa ännu mer värde för våra medlemmar?
- Hur når vi ut till nya som kan tänka sig att gå med i Föreningen Dis?
- Och hur ser vi till att våra nuvarande medlemmar vill stanna kvar och fortsätta engagera sig?

Medlemsgruppen träffas ungefär en gång i månaden via Zoom, då vi bollar idéer, planerar och lägger upp förslag på nya projekt som kan stärka medlemskapet och föreningens gemenskap. Vi för alltid minnesanteckningar så att vi har koll på vad som sagts och bestämts.

När vi har ett färdigt förslag väger vi in vad som är mest angeläget och gör

en tydlig plan för hur projektet ska genomföras. Förslagen görs tillgängliga för övriga arbetsgrupper och skickas vidare till Dis styrelse för beredning. Om styrelsen ger tummen upp – ibland med några justeringar – sätter vi igång! Då genomför vi projektet själva, eller så anlitar vi personer, företag eller andra föreningar som har rätt kompetens.

När allt är klart rapporterar vi tillbaka till styrelsen och de övriga arbetsgrupperna.

Vad vi gör i år

Vi i medlemsgruppen är engagerade i många olika delar av föreningen. Ibland deltar vi vid regionföreningarnas möten, när det känns relevant, och vi försöker alltid vara med på funktionärsträffarna – det är ett fint tillfälle att nätverka och utbyta idéer.

Just nu arbetar vi med att hitta medlemsvårdare – personer som kan ringa upp medlemmar som glömt eller valt att inte förnya sitt medlemskap. Tanken är att de inte bara ska påminna, utan även vara ett vänligt ansikte utåt för nya medlemmar som kanske har frågor eller funderingar, samt ge en ingång dels till föreningens faddrar, dels till regionföreningarnas verksamhet.

Exempel på utskrift från Disgen 2025
med bilderna i rad.

Majken Ingrid Constance **Holm**. Sjuksköterska. Född 1912-09-29 i Råå Fiskeläge, Raus (M).¹ Å Hålsingegatan 13 1 tr, 113 23 Stockholm. Adress 1970 Hålsingegatan 13 1 tr, 113 23 Stockholm.
1974-11-05 i Matteus (AB).² Begravd 1974-11-26.³

Levnadsbeskrivning Levde 1912 i No 15, Råå Fiskeläge, Raus (M).⁴ Flyttade 1915 från No 15, Råå Fiskeläge, Raus (M) till No 14, Raus, by, Raus (M)⁵ Flyttade 1918 från No 14, Raus, by, Raus (M) till Kustgården 36, No 38, Råå Fiskeläge, Raus (M). Flyttade 1936-12-18 från Råå Fiskeläge, Raus (M) till Maria Magdalena (AB)⁶ Levde 1970 i Matteus (AB)⁷ Begravd på Stockholms norra begravningsplats, avd. 1, kv. 10A, nr. 216 (urna, nr 6 i graven). Graven upptätn i evardig tid (upptätlese nr 2).

Makten utbildade sig i Lund på Södra Sveriges Sjukskötarskola. Hon bodde i Vasasten i Stockholm, majken utbildade sig i Lund på Södra Sveriges Sjukskötarskola. Hon bodde i Vasasten i Stockholm, hela sitt vuxna liv. 1974 dog hon i sviterna efter en gallstensoperation, där bukspottskörteln blev inficerad. Hon hade många år tidigare behandlats med bla senapsgas i sina ben för cancersvulster.

Maiken Holm

Julius, Ida och Majken Holm.

Moikens son Lars-Eriks Jarndals dop.

Dessa medlemsvårdare kommer vi att bjuda in till Zoom-träffar där vi pratar om hur vi tillsammans kan bli ännu bättre på medlemsvård inom Dis.

Vi vill berätta löpande om vårt arbete i nyhetsbrevet och i Diskulogen och har även projekt igång för att värva nya medlemmar. Dessutom funderar vi på att ta fram ett utbildningsprogram för våra funktionärer – för att stärka dem i sina roller och göra det lättare att komma igång.

Vi vill försöka involvera medlemmar mer i föreningens utveckling. Att ta fram statistik och analyser ser vi som ett mycket bra verktyg för att ta reda på kompetenser, önskemål och varför man är medlem.

Medlemsvård

Tidigare i artikeln berättade vi om årets arbete med medlemsvård. Tanken är att nya medlemmar ska få en introduktion av till exempel en medlemsvårdare med skriftlig och/eller muntlig introduktion. Det är viktigt med kontinuerlig dialog med medlemmarna då det är lättare att följa upp frågor och synpunkter från dem. Vi ska medverka till att medlemmar känner föreningssamhörighet.

Funktionärerna är mycket viktiga för föreningen. Vi vill medverka till att de får adekvat utbildning för sina uppdrag och blir sedda. Det ingår i vårt uppdrag att hjälpa till med rekrytering även här.

Slutligen

Målsättningen för gruppen och Dis är att öka medlemsantalet genom att attrahera nya medlemmar, aktivera passiva medlemmar, behålla de vi har samt att få mer nöjda medlemmar. Vi vill öka närheten till medlemmarna och ge förutsättningar till mer lokalt samarbete. Vi vill också engagera fler funktionärer och ge redskap till dem för att klara sina roller bra.

Vi tror att ett starkt medlemskap bygger på delaktighet, gemenskap och tydlig kommunikation – och vi blir alltid glada när medlemmar hör av sig med idéer, synpunkter eller bara vill veta mer om vad vi gör. Tillsammans gör vi Dis ännu bättre! ▣

FÖDELSEDAGSLISTAN I DISGEN – ETT FÖRTYDLIGANDE

I förra numret finns en artikel "Börja om varje år" på sidan fem om hur du kan göra för att hålla dina data aktuella utan att ta tag i allt på en gång. I sista stycket som handlar om Disgen finns lite tokigheter som behöver förtydligas.

Artikeln tar upp möjligheten att använda "registerutdrag" för att skapa ett urval med personer födda ett datum eller ett datumintervall. Men syftet med födelsedagsrapporten är att skapa en lista över årets födelsedagar. Funktionen tillkom redan under en tidig version av Disgen och har en begränsning till födelsedagar till och med 100 år.

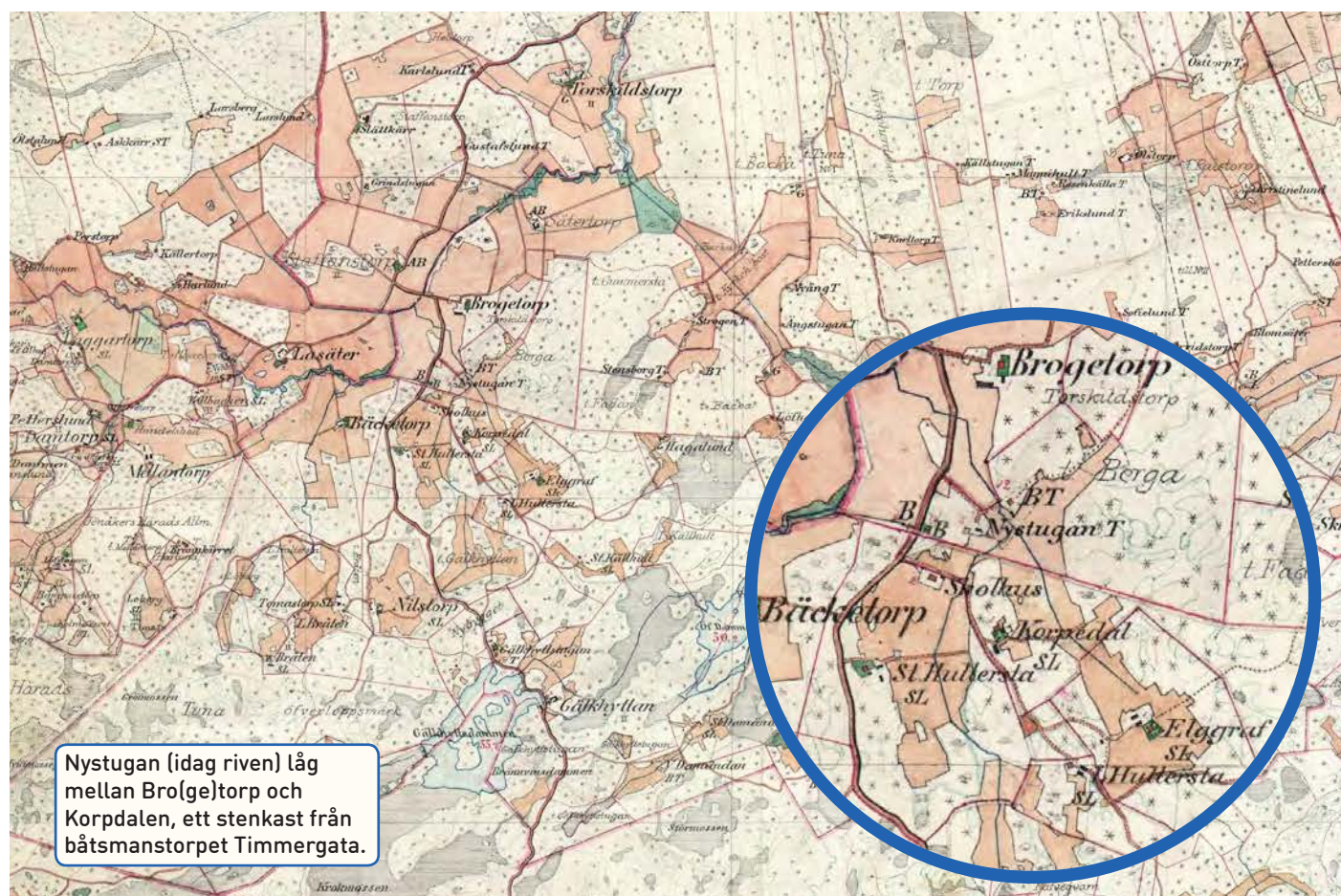
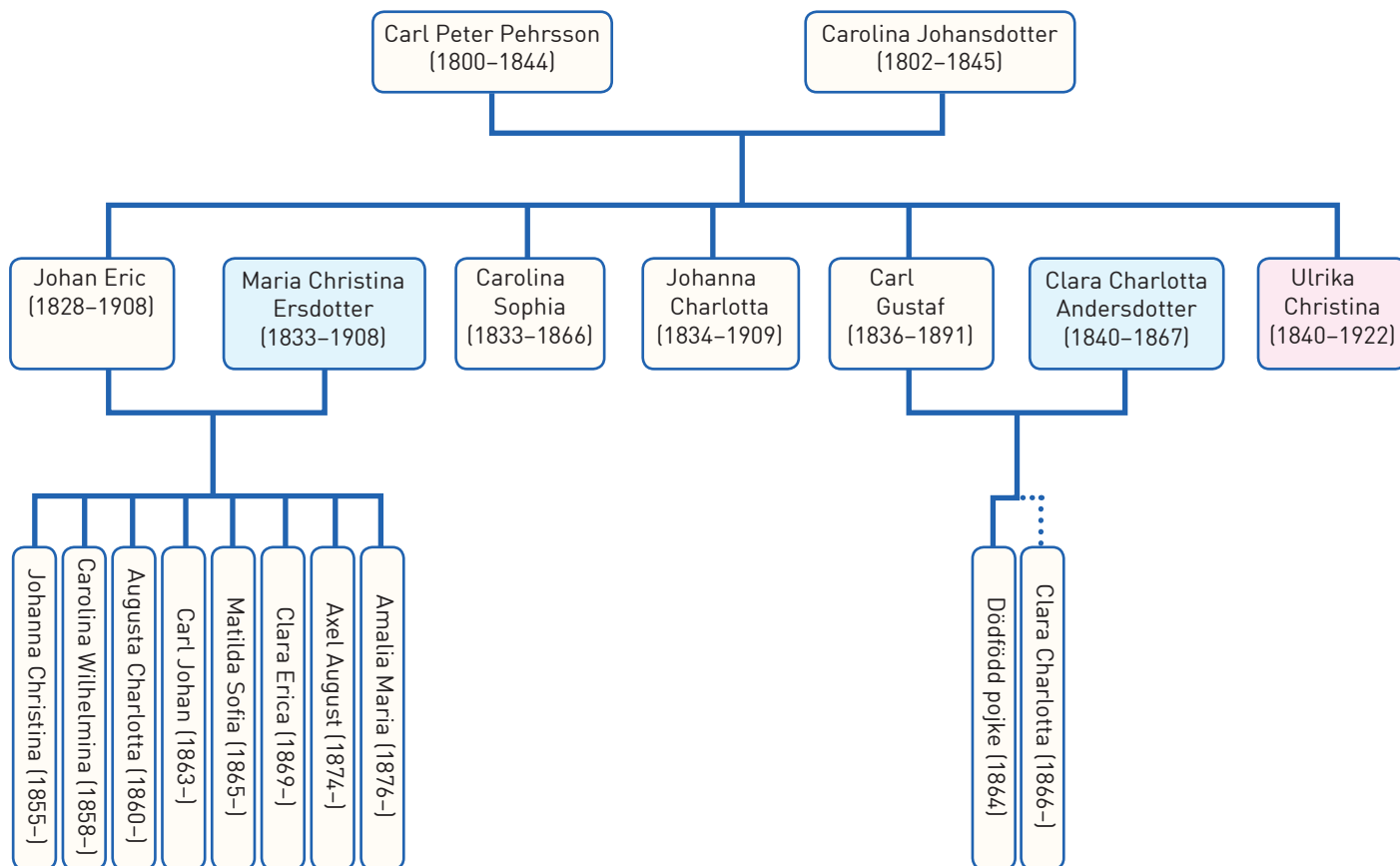
Behovet i artikeln var att ta fram en rapport med ett urval av personer födda ett datum eller ett datumintervall oberoende av födelseår. Önskemålet rör inte födelsedag utan endast att göra ett begränsat urval av personer för registerunderhåll. "Detaljerad sökning" i Disgen kan användas för att skapa ett urval av personer. Söklistan kan sedan användas i många funktioner som urvalsalternativ till flaggor. Söklistan kan därefter sparas under eget namn för att sedan återläsas till en tom eller befintlig söklista. Men den sparade söklistan kan inte användas på annat sätt.

Styrgruppen för Disgen kommer att diskutera behovet och nyttan av en uppdaterad funktion till kommande version.

Läs om registerutdrag och söklistan i handledningen för Disgen 2025:
<https://handledning-disgen2025.dis.se/registerutdrag>
<https://handledning-disgen2025.dis.se/soklist>

Se även sidan 4.

CHRISTER GUSTAVSSON

Skolmamsellen som rymde

I början av september 1883 försvann Ulrika Christina Carlsson från sin anställning som lärarinna för barnen i Tuna skogsbygd, cirka en mil väster om Nyköping. Uppbrottet var plötsligt och hon lämnade ingen förklaring till sin sorti. Hon kom aldrig tillbaka.

HISTORIEN OM skolmamsellen som rymde återfinns i boken *Tuna – en historia om min hembygd* som skrevs av den tidigare sockenkommunens ordförande Ivar Annebäck efter kommunreformen 1952. Reformen innebar att Tuna sockenkommun gick upp i Jönåkers storkommun. Ivar Annebäck utgick från sockenprotokoll och skildrade kommunens, kyrkans och skolans historia under hundra år. De korta raderna om skolmamsellen som oannonserat försvann från sin tjänst fascinerade mig och fanns kvar i mitt minne när jag i en husförhörslängd från 1882 snubblade över hennes namn i samband med att jag letade efter något annat. Jag bestämde mig för att försöka ta reda på mer om hennes bakgrund. Kanske kunde man få en förklaring till hennes plötsliga sorti från bygden.

Ulrika Christina Carlsson var den första lärarinnan i Tuna skogsbygd. Hon undervisade i en skolverksamhet som ambulerade mellan torpen Korp-dalen, Staffanstorp och Brotorp. Det som hände 1883 var – enligt skolstyrelsens protokoll – att mamsell Ulla, som hon kallades, via sin bror anhöll

hos pastorn att få resa till Stockholm för att söka ögonläkare på grund av en ögonsjukdom. Detta bifölls. Hon återvände emellertid inte utan i ett brev till torparen i Bråten bad hon honom sända en del av hennes klädespersedlar med ångbåten Löfvenius som trafikerade sträckan Norrköping – Stockholm. Hon lämnade ingen adress utan i Stockholm skulle paketet tas emot av hennes bror. När hon inte återkom pausade skolstyrelsen undervisningen under en månad. Därefter entledigade man mamsell Ulla från tjänsten och sökte en ny lärarinna. Ivar Annebäck tillägger att han hörde berättas i sin barndom att man i trakten hela tiden tyckt det varit *något mystiskt med den där mamsell Carlsson*. Ivar ville också minnas att han hört sin mor berätta att mamsellen kallades *Svarta Ulla* och att folk menade att hon helt enkelt rymde från trakten. Skolstyrelsen fann händelsen uppseendeväckande och undrade mycket över vad som låg bakom. Enligt skolstyrelsens protokoll kom den ambulerande småskoleundervisningen i skogsbygden till stånd 1879. Året då vår skolmamsell försvann (1883) höll man till vid Brotorp. Vad var det då som hände?

Varför försvann mamsell Ulla utan förvarning och varför ville hon inte uppge någon adress? Vad hade hon att dölja?

Skollärarinnan Ulla

Ulrika Christina Carlsson uppgavs vara inflyttad från Stockholm men var – oväntat nog – född i närliggande Nyköping. Föräldrarna hade brukat ett litet torp i nordvästra utkanten av staden. I början av 1840-talet flyttade familjen med fem barn till Nystugan i Tuna. Nystugan var ett dagsverkstorp under säteriet Berga-Tuna i samma socken.

Mamsell Ulla kom alltså inflyttande från Stockholm men hade bott i Tuna i sin barndom – till och med i grannskapet till de skollokaler som hon undervisade i. Ulrika Christina var alltså från trakten! Hade skolstyrelsen kännedom om detta?

Två år efter att familjen kommit till Nystugan dog fadern i en halssjukdom. Året därpå dog också modern, i förkylning. De fem barnen, Johan Eric född 1828, Carolina Sophia född 1833, Johanna Charlotta född 1834, Carl Gustaf född 1836 och Ulrika Christina född 1840 var nu föräldralösa. De

» 1861 lämnade hon Tuna för Stockholm. Ulrika Christina var då 21 år. När hon på nytt kom tillbaka till Tuna som skolmamsell var hon i 40-årsåldern. Vad hade hon gjort i mellanperioden? «

hamnade under fattigvården och auktionerades ut till lägstbjudande som brukligt var på den tiden.

Ulrika Christina var fem år när hon blev föräldralös. Hon kom till granngården Bäcktorp som fosterdotter, underhållen av fattigvården. Där fick hon ett hem under hela sin barndom. I 17-årsåldern gav hon sig ut för att tjäna piga men återvände efter några år och vände sig då till Korpdalen, närmaste granne till barndomshemmet Nystugan, och tjänade där en kort tid. 1861 lämnade hon Tuna för Stockholm. Ulrika Christina var då 21 år. När hon på nytt kom tillbaka till Tuna som skolmamsell var hon i 40-årsåldern. Vad hade hon gjort i mellanperioden?

Husförhörslängderna visar att Ulrika Christina flyttade mellan olika församlingar i Stockholm. Hon bytte bostad i regel varje år och skrivs som jungfru/piga. Mellan åren 1873 och 1876 fanns hon på Kolunda gård i Stenkvista församling utanför Eskilstuna, för första gången antecknad som lärarinna. Hon var då 33 år. Efter tre år vid Stenkvista flyttade hon till Strängnäs och skrevs även där som mamsell (vilket skulle kunna indikera att hon nu var lärarinna). Efter ett år sökte hon sig återigen till Stockholm, där hon fortsatte att flytta mellan olika församlingar. Sysselsättningen uppges nu vara vårdarinna, husföreståndaruppgifter, eller sömmerska. Från Stockholm kom Ulrika Christina 1879 till Tuna för att bli lärarinna för den nya småbarnsklassen som skol-

styrelsen beviljat start av i skogsroten. Drivande i skolfrågan hade byggmästare Karlsson i Bråten varit. Han var tydligen bygdens talesman.

Ullas bror Carl Gustaf

Låt oss nu följa Ullas fyra år äldre bror Carl Gustaf. Han spelar en avgörande roll i berättelsen. Carl Gustaf var nio år då han blev föräldralös. Fattigvården hittade inte någon som ville hysa gossen ens mot betalning. Det förstår vi av att han – som nioåring och utan någon av sina syskon – placerades på socknens fattigstuga. Efter något år tillsammans med fattighjon i olika åldrar kom han ändå till en skomakarfamilj i socknen. Han fick stanna ett år. Därefter tog kyrkvården i Fadaby över. Carl Gustaf var kvar där i fyra år. I samband med att hans matmor som nybliven änka flyttade, gav han sig av till en grannsocken för att bli dräng. En anmärkningsvärd detalj i husförhörslängden är att Carl Gustaf nu av någon anledning fått ändrat födelseår och med ens blivit ett år äldre än han i själva verket var. Att Carl Gustaf var en yngling med problem börjar man snart förstå. Anmärkningar dyker upp i kyrkoböckernas marginaler. Man kan läsa *ej tillförlitligt god, frejd ej tillförlitligt god, se attesten*. Carl Gustaf flyttade tillbaka till Tuna året efter, till Hvittstugan torp under Berga. Storebror Johan Eric fanns vid herrgården Berga-Tuna och gav kanske en hjälpande hand. Carl Gustaf hade nu återfått sitt riktiga födelseår. År 1855

fanns en ledig båtsmanstjänst på Timmergata, ett båtsmanstorp helt nära Nystugan, barndomshemmet där familjen bott innan olyckorna slog till. Carl Gustaf tog ut attest till båtsmantorpet nummer 18. Kanske skulle soldatlivet passa honom bättre än drängsysslan som han tydligen inte trivdes i. Den äldsta system Clara Sophia flyttade också med till soldattorpet Timmergata. Det fanns sålunda kontakt mellan de föräldralösa syskonen och kanske också försök att stötta varandra. Carl Gustaf inträdde i flottan med anteckningen *oklanderlig* under rubriken *Frejd och uppförande*. Han hade tydligen lyckats skaka av sig tidigare ofördelaktiga omdömen. Emellertid blev krigstjänsten kortvarig – Carl Gustaf avskedades redan efter två år. Vi läser i båtsmansrullan: *avstraffad med 48 prygel enligt H M:ts Flottas Krigsrättsutslag för stöld från kamrat... för vanfrejd ur rullan utstruken*.

Efter den misslyckade tjänstgöringen i flottan återvände Carl Gustaf till livet som dräng på olika ställen och kom så småningom till gården Frankhyttan i grannsocknen Tunaberg, hela vägen åtföljd av anteckningen *straffad för stöld och avskedad som båtsman, se betyget*. I Frankhyttan träffade han pigan Clara Charlotta Andersdotter. Hon blev med barn, paret gifte sig och flyttade in till Nyköping. Clara Charlotta födde emellertid ett dödfött barn. Det gick tre år innan olyckorna på nytt radade upp sig. År 1865 stod nämligen Carl Gustaf inför

Carl Gustafs namnteckning vid frigivningen från Nyköpings länsfängelse 1866.

Nyköpings rådhusrätt, anklagad för andra resans stöld det vill säga stöld för andra gången. Han dömdes till 1,5 års straffarbete samt förlust av medborgerligt förtroende i åtta år. Det senare innebar att han blev fräntagen sin rösträtt, han fick inte vittna i domstol eller inneha offentlig tjänst eller arbeta i ett yrke som krävde god frejd (gott moraliskt anseende). I fängelsereglerna kan man se att det hela gällde en stöld av 80 kronor och 25 öre. Summan motsvarar i dagens penningvärde runt 6000 kronor. I fångereglerna för Nyköpings länsfängelse kan vi läsa att fånge nummer 10 Carl Gustaf Carlsson har *ljuslöst hår, blå ögon 5 fot 8 tum lång (= 173 cm)*. Han har *lärt läsa till en början hemma; sedan förkovrat sig, då han efter moderns död kom bort*. Vidare har han *god kristendomskunskap och kan skriva*. När Carl Gustaf vid frigivningen 1866 utkvitterade sina kläder och intjänade lön, 11,02 kronor, får vi hans namnteckning. Vi får också en uppräkningslista av hans klädesplagg samt veta att han köpt snus för 1,62 kronor. Gott uppförande inom fångvårdsanstalten konstaterades.

När Carl Gustaf frigavs i maj 1866 var hans hustru gravid och födde en dotter i oktober samma år. Carl Gustaf antecknades som fader vilket han dock knappast kunde ha varit. Hustrun avled året efter, barnet togs om hand av stadens fattigvård. Carl Gustaf, nu änklings, flyttade till Runtuna norr om Nyköping och blev dräng på nytt. Han sökte sig efter något år

Fängelset i Nyköping stod färdigt 1862. Här bör Carl Gustaf ha avtjänat sitt straff.

norrut i landet. Kanske till trakter han lärt känna under sitt korta liv som båtsman. Efter en tid hamnade Carl Gustaf på nytt i klammeri med rättvisan: *Häktad i Gävle 1870. ...Straffad för 3:e resan stöld till 3 1/2 års straffarb. på Långholmen. Medborgerligt förtroende förlustig i 10 år från 23/11 1870. Återvänt 27/5 74. Utfått s. k. arbetsbetyg för att begiva sig till Danmark*. Carl Gustaf avtjänade sålunda en strafftid på 3,5 år på Långholmen. Sedan verkar det som att han tillbringade åtminstone en del av de tio åren utan rösträtt och heder i Danmark

När Carl Gustaf så småningom återvunnit sitt medborgerliga förtroende återvände han till Runtuna men förde tydligen ett kringdrivande rotlöst liv. Han antecknas under rubriken *obefintliga* med marginalanteckningen *saknande stadigt hemvist, syster i Tuna*. Den syster som avses är den yngre Ulrika Christina – alltså vår skolmamsell – som nu var lärarinna i Tuna. Anteckningen visar återigen på kontakt mellan syskonen. Nu flyttade också Carl Gustaf till Tuna. Torpet Korpdalen förefaller ha varit den fasta punkten för syskonen och Carl

Gustaf fanns där som hyresgäst under åren 1882 och 1883.

Rymningen från Tuna

När Ulrika Christina försvann bad hon via sin broder att få resa till Stockholm för en ögonundersökning. Brodern var sålunda Carl Gustaf och det var han som hos skolstyrelsen drog historien om mamsellens förmodade ögonproblem. Det var också han som hämtade upp hennes tillhörigheter vid ångbåtskajen i Stockholm. Detta skedde enligt skolstyrelsens protokoll i början av september 1883. Något besök hos ögonläkare skedde förmodligen aldrig. Istället begav sig de båda syskonen troligen omgående till Söderhamn i Hälsingland. De obligatoriska flyttbetygen är emellertid daterade nära två månader efter mamsellens sorti från bygden vilket tyder på att betygen är begärda skriftligt i efterhand när flykten/flytten var ett faktum och syskonen hade nått slutmålet Söderhamn. Det var ju prästen som utfärdade bevisen. Han satt också med i skolstyrelsen och kunde ha röjt planerna...

I Söderhamn tillbringade sedan mamsell Ulla och hennes bror Carl

» *Carl Gustaf avled 1891, 55 år gammal, av hjärtproblem.
Hans liv var brokigt och man får intryck av en ensam och
rotlös person, säkerligen präglad av sin föräldralösa upp-
växt och känslan av att inte vara önskad någonstans.* «

Gustaf återstoden av sina liv. De delade bostad och Ulrika Christina försörjde sig som sömmerska och som hushållerska åt sin bror. Carl Gustaf hade olika ströarbeten och det verkar som att han nu fått ordning på sitt liv. Man finner inga anteckningar i kyrkoboken om klammeri med rättvisan utan han antecknades som *snickare/arbetskarl/enkling*. Bland annat utfärdades ett intyg för arbete vid järnvägen – det pågick vid tiden stora järnvägsbyggen i Norrland. Carl Gustaf avled 1891, 55 år gammal, av hjärtproblem. Hans liv var brokigt och man får intryck av en ensam och rotlös person, säkerligen präglad av sin föräldralösa uppväxt och känslan av att inte vara önskad någonstans. Anteckningarna om läsförmåga antyder att här fanns en begåvning samtidigt som det faktum att han var svårplacerad som nioåring gör att man undrar om han var ett stökigt barn redan innan föräldrarna dog? Kanske skulle han idag ha fått en bokstavsdiagnos. Han dog knappt tio år efter flytten till Söderhamn. Ulrika Christina levde in på det nya seklet och dog 1922 i Söderhamn, 82 år gammal.

Mystiken tätnar

Genom kyrkoböckernas anteckningar vet vi sålunda en hel del om skolmamsellen och hennes familjeförhållanden. Men den stora frågan kvarstår! Vad var det som egentligen låg bakom syskonens plötsliga uppbrott från hembygden?

I egenskap av skolmamsell var Ulrika Christina en offentlig person i byg-

den och hennes sorti väckte med stor sannolikhet uppseende i socknen. Hon var uppenbarligen angelägen om att inte personligen ha någon kontakt med socknens representanter – det fick den mera slipade brodern sköta om. Varför gick hon överhuvudtaget med på broderns rymningsplaner? Upplevde hon ett syskonansvar över honom och kände sig tvungen att hjälpa honom att hålla sig på rätt sida av lagen? Hade Carl Gustaf kanske någon hållhake på henne? Var hon rädd att broderns bakgrund skulle bli känd i bygden? Det skulle inte vara bra att bli sammankopplad med en brottsling. Hon skulle ju som lärarinna stå för god frejd? Frågorna är många!

Man kan också undra hur det överhuvudtaget kom sig att Ulrika Christina började undervisa. I Kolunda, Stenkvista socken, där mamsell Ulla började sin lärarinnebanan, var situationen liknande den som hon kom till i Tuna det vill säga en småbarnsundervisning som startat i avvaktan på en mera ordnad skolform. Ulrika Christina hade ingen formell utbildning men kunde tidigt läsa och förstå den bibliska texten enligt prästens anteckningar. Alla de fem föräldralösa barnen från Nystugan hade för övrigt goda kunskaper i läsning, utantilläsning och stavning. Men kanske var det så att den yngsta tösen, Ulrika Christina, var mera läsbegåvad än syskonen och därför tog chansen till en mera intellektuell sysselsättning när tillfälle bjöds. När sedan lärarseminarier inrättades på flera håll sökte man examinerade lärare även till små-

barnsundervisningen (småskolan). Ullas möjligheter att undervisa som utbildad stängdes därmed.

En annan fråga som väcks är hur mycket kontakt med hembygden i Tuna Ulrika Christina hade under de år hon var därifrån. Enligt Ivar Annebäck hade man i trakten hela tiden tyckt att det varit *något mystiskt med den där mamsell Carlsson*. Man får således en känsla av att hon inte var igenkänd i trakten när hon återkom efter nära tjugo år. Kunde det vara så att bygden hade glömt de föräldralösa barnen vid Nystugan som skingrades 35 år tidigare? Skolstyrelsen verkar inte ha gjort någon koppling och en kontroll i kyrkoboken visar att nya familjer hade flyttat in vid flera torp i den närmaste omgivningen bland annat i Bäcktorp där Ulrika Christina växte upp som fosterbarn. Det finns sålunda en möjlighet att hennes bakgrund inte var allmänt känd med ett undantag – Korp dalen. Där fanns torparen Johan Eric Ersson Han var nära granne med torpet Nystugan och jämnårig med äldste brodern i syskonskaran där. Dessa båda ynglingar hade säkerligen umgåtts med varandra när de var i nedre tonåren åren innan Nystugebarnen skingrades. Johan Eric i Korp dalen måste också ha varit väl medveten om att den yngsta tösen från Nystugan växte upp i granngården Bäcktorp. Ulrika Christina fanns ju också som piga ett halvår vid Korp dalen innan hon flyttade till Stockholm. Kanske höll man brevkontakt?

Man kan också fundera kring hur den första skolundervisningen kom

till. Byggmästare Karlsson vid Bråten hade vänt sig till skolstyrelsen och yrkat att socknens småskollärare skulle dela sin tjänst mellan skolan på slätten och undervisning i skogsbygden men fått avslag. En gissning är att man efter avslaget återkom till skolstyrelsen med ett förslag att anställa Ulrika Christina Carlsson som lärarinna. Någon (från Korpdalen?) hade kontakt med henne och kände till att hon hade erfarenhet från att undervisa efter de tre åren i Stenkvista. Vid Korpdalen var man baptister och för att kunna ha andakter i huset hade man byggt till ett extra rum med lite högre takhöjd. Det var sannolikt detta rum som ansågs som lämplig skollokal. I det nya förslaget ingick säkerligen alltså uppgiften att man hade både lärare och skollokal till förfogande. Skolstyrelsen fick på det viset ett färdigt erbjudande som var svårt att avslå. I budgetförslaget för det år undervisningen startade (1879) kan man se att lön för lärarinnan togs upp men ingen lokalhyra. Kanske var det till och med så att man på Korpdalen erbjöd skollokalen gratis. Det finns inga protokollsanteckningar som bekräftar att det gick till så men det förefaller inte omöjligt.

De övriga syskonen

Äldste sonen Johan Eric var 16 år när fadern dog, alltså vuxen efter den tidens mått. Nystugan hade dagsverkskyldighet mot herrgården Berga och Johan Eric fick nu tjänst som dräng där. Han hade kanske tidigare ryckt in för fadern ibland och var känd på

Gisslarbo herrgård i början av 1900-talet.

Foto: Köpings museum (Digitalt Museum, id.nr. KM-00082-4839)

huvudgården. Senare, när han gift sig och bildat familj, blev han arrendator på ett torp under Berga. Där stannade han hela sitt liv. Han fick sju barn. Johan Eric kom alltså att leva ett för den tiden vanligt torparliv. Även om förlusten av föräldrarna säkert var svår så hade Johan Eric ändå haft dem närvarande under hela sin barndom – i motsats till sina yngre syskon. Kanske gav det honom en större trygghet i livet.

Nummer två i syskonskaran, flickan Carolina Sophia, var 12 år när hon blev föräldralös. Första tiden var även hon på Berga och tjänade. Därefter var hon piga på olika ställen i Tuna och grannsocknarna. Men Carolina Sophia var sjuklig och hade svårt att orka med sina pigsysslor, det kan vi utläsa av anteckningarna i husförhörslängderna. I en anteckning står: *sjuk, ej innehaft tjensten längre än till våren, sedan vistats hos broder vid Berga, fått fattigdomsbevis för ... på lasarett*. Fattigdomsbevis utfärdades av prästen eller kronofogden. Där intygades att personen ifråga var helt utan medel. Carolina Sophia kunde alltså inte betala för den sjukhusvård hon behövde och troligen fick. Carolina Sophia var vid tillfället 23 år.

Hon tillfrisknade åtminstone så att hon kunde återvända till hemtrakten som piga. Året därpå finns hon nämligen skriven på båtsmanstorpet Timmergata helt nära barndomshemmet Nystugan. Något senare är hon piga på Tomastorp, också i det nära grannskapet, men antecknades som *sjuklig enligt läkarattest*. Anteckningen visar att Carolina Sophia hade läkarkontakt och hennes hälsa var fortsatt dålig. Hon orkade inte med sitt arbete. Några år senare hittar vi henne på backstugan Eriksberg, där hon dog vid 33 års ålder av bröstlidande. Backstugan Eriksberg ska enligt hembygdsföreningens torpinventering ha legat i skogsområdet något hundratal meter väster om Nystugan. Carolina Sophia höll sig alltså kvar i hemtrakterna.

Nästa tös i syskonskaran, Johanna Charlotta, var 11 år när modern dog. Hon var för ung för att bli tjänsteflicka och måste alltså tas om hand av socknens fattigvård. Exakt var hon hamnade direkt efter moderns död 1845 framgår inte av kyrkböckerna men två år därefter fanns hon vid Hagstugan med anteckningen *underhålles av fattigvården*. Torpet Hagstugan lydde under Berga och vid samma tid var storebror Johan Eric dräng vid torpet.

Ulrika Christinas namnteckning från systemen Johanna Charlottas bouppteckning år 1909.

Möjligen var det ett medvetet försök till en åtminstone tillfällig återförening av två av syskonen. När torparen på Hagstugan sedan flyttade till torpet Älggrav följde Johanna Charlotta med. I fosterfamiljen fanns tre små flickor och man kan gissa att Johanna Charlotta hade till uppgift att passa barnen. Vid 12 års ålder började hon emellertid tjäna piga på riktigt – först något år vid Gälkhyttan, sedan vid Berga och 24 år gammal flyttade hon in till Nyköping. I Nyköping kom hon till finare familjer och tjänade i tur och ordning hos en kyrkoherde, en major och en lasarettsläkare. Tjänstefolket stannade i regel endast något år på varje ställe och Johanna Charlotta flyttade efter några år till Lovön utanför Stockholm och var i tjänst hos en major. I 30-årsåldern flyttade hon in till huvudstaden och hade även fortsättningsvis tjänst hos läkare, kyrkoherdar och majorer. Namn som Ulfsparré, Ridderstolpe och Kantzon förekommer som arbetsgivare. Man får intrycket av att Johanna Charlotta var duglig i sina sysslor och att hon med åren tillägnat sig goda kunskaper i att sköta ett finare hushåll. När hon var runt 45 år blev hon hushållerska/ husföreståndare åt den unge brukspatronen på Gisslarbo bruk i Väst-

manland. Där stannade hon i 12 år. Johanna Charlotta måste ha varit en skicklig och pålitlig yrkeskvinna, kanske också med skinn på näsan. Enligt boken *Första kilometern ur min levnads film* av Carl August Bäckström utövade brukspatronen stor gästfrihet på Gisslarbo. Här var stora middagar, kanske nattgäster och fester. När brukspatronen så småningom gifte sig flyttade Johanna Charlotta tillbaka till Stockholm, nu 59 år gammal.

Efter två år i storstaden flyttade hon till Söderhamn och återförenades med systemen Ulrika Christina, vår skolmamsell. Brodern Carl Gustaf var då nyligen avliden. Johanna Charlotta dog två år senare i en cancersjukdom. Hennes bouppteckning finns bevarad och visar tillgångar på över 6394 kronor vilket för den tiden måste ha varit en stor förmögenhet. Summan motsvarar efter omräkning med konsumentprisindex 394 986 kronor i 2025 års penningvärde. Bra anställningar och sparsamhet gav henne ekonomisk trygghet. Hon tjänstgjorde vid flera tillfällen hos äldre sjuka män. Kanske hon också blev hågkommen i testamenten. När hon avled 1909 gick hälften av hennes förmögenhet till brodern Johan Erics barn. Den andra hälften tillföll systemen Ulrika Christi-

na. Mamsell Ulla bör alltså ha kunnat leva ett ekonomiskt bekymmersfritt liv de sista 20 åren av sitt liv. Hon dog den 9 september 1922 i Söderhamn.

Vi kan slutligen konstatera att trots att många sammanhang klarlagts kring skolmamsellen Ulrika Christinas liv och plötsliga försvinnande från sin lärartjänst i Tuna skogsbygd så lämnas vi ändå med obesvarade frågor och ett visst mått av mystik kring henne (och hennes bror) finns fortfarande kvar.

Vi kan också konstatera att familjens öde bjuder på en palett av hur samhället fungerade vid mitten av 1800-talet och årtiondena efter. Såväl när det gäller sjukvård, omhändertagande av föräldralösa barn, ogifta kvinnors villkor, rättsväsende och skolsystem. ▣

DNA-krönika

DET ÄR som vanligt mycket som händer i DNA-världen. 23andMe ansökte om rekonstruktion (Chapter 11) i mars 2025 och blev kanske uppköpta av det amerikanska bioteknikföretaget Regeneron för 256 miljoner dollar i maj. Ett högre bud har nu lagts vilket gör det svårt att veta vad som kommer att hända. Affären inkluderar företagets kärntillgångar som DNA-testtjänsten och biobanken med genetisk data från över 15 miljoner kunder. Regeneron lovar att följa 23andMe:s befintliga integritetspolicier och dataskyddslagar. En domstolsutsedd ombudsman kommer att övervaka hanteringen av kundernas DNA-data. 23andMe blir ett helägt dotterbolag till Regeneron som ska fortsätta sina konsumenttjänster samt bidra till Regenerons forskning inom genetiskt baserad läkemedelsutveckling.

23andMe försöker sedan slutet av förra året precisera släktskap även till de mer avlägsna DNA-träffarna med hjälp av den nya algoritmen HybridIBD som kombinerar två tidigare algoritmer. Den nya algoritmen ska kunna upptäcka gemensamma förfäder som levde för tusentals år sedan så att identifiering av mycket avlägsna släktingar blir möjligt. De försöker identifiera varje släktskap ända ut till sjumänningar just nu. Alla nya kunder får sitt data analyserat av den nya algoritmen medan befintliga användare måste ha 23andMe+ Premium eller Total Health för att få det.

MyHeritage (MH) meddelade i början av maj 2025 att man inte längre kan ladda upp rådata från andra DNA-testbolag hos dem. Om man vill använda MH måste man nu alltså köpa deras DNA-test. Efter den nyheten meddelade FamilyTreeDNA att man inte längre kan ladda upp rådata från MH

hos dem, på grund av tekniska förändringar. Man kan dock fortfarande föra över sitt DNA-resultat från Ancestry och 23andMe samt de testresultat man fått från MH under perioden 1 mars 2019 till 7 maj 2025.

Tänk att det är tio år sedan DNA-släktforskaren Blaine Bettinger började med *the Shared cM Project* för att samla in data om hur mycket DNA man delar vid olika kända släktskap. Och ISOGG (*International Society of Genetic Genealogy*) firar 20 år som en ledande ideell organisation för genetisk släktforskning.

Från och med den 1 juli 2025 får den svenska polisen använda DNA-släktforskning i vissa utredningar. Men de kommer inte att anlita några externa DNA-släktforskare. Poliserna kommer själva att sköta släktforskningen för den handfull fall de planerar att börja med.

Om man vill hjälpa polisen att använda DNA-släktforskning i sitt arbete kan man, förutom att kryssa i och godkänna att polisen får se ens resultat om man matchar uppladdade fall hos FTDNA och Gedmatch, även ladda upp sitt rådata till DNA Justice, www.dna-justice.org. Det är en ideell organisation som driver en DNA-databas för att hjälpa brottsbekämpande myndigheter att lösa våldsbrott och identifiera okända kvarlevor med hjälp av DNA-släktforskning.

DNA Justice är helt inriktade på rättsväsendet så man kan inte själv hitta några släktingar om man laddar upp sitt DNA-resultat. Organisationen grundades av CeCe Moore och Margaret Press, båda pionjärer inom området. De erbjuder sina tjänster till brottsbekämpande myndigheter till låg eller ingen kostnad. ▣

Glöm inte tryckt litte

ArkivDigital är inte bara historiska dokument. Där finns också ett stadigt växande släkt- och lokalhistoriskt bibliotek till din hjälp.

Tryckt litteratur är en viktig del av släktforskningen.

Läroböcker hjälper dig att bli en bättre släktforskare, artiklar förklarar olika källor och släktutredningar kan ge nya grenar på släktträdet. Till detta kommer lokalhistoriska verk: böcker och skrifter om gårdar, byar, socknar och städer liksom sådant som järnbruk, fiskelägen och faktorier. Listan kan göras lång.

Alla kan de ge värdefull kunskap om släktingarna och deras liv.

Bibliotek och arkiv

Förr i tiden, när släktforskaren ofta höll till på biblioteket eller arkivet, var det ganska enkelt att hitta till den tryckta litteraturen. Den fanns på hyllorna i arkivens forskarsalar eller i närheten av mikrokortsläsarna på biblioteket. Det var bara att börja bläddra och se om där fanns något av intresse.

Nu i det digitala tidevarvet, när släktforskaren mest sitter hemma vid datorn, har det blivit knepigare. En del tryckt litteratur finns förvisso tillgänglig på internet, men inte samlad på ett ställe utan uppsplittrad på olika webbplatser. Samtidigt gör upphovsrätten nyare litteratur oåtkomlig; en tryckt bok blir fritt tillgänglig först 70 år efter författarens död.

Faktiskt är biblioteken och arkiven fortfarande ofta de bästa ställena att bota-

och snabbt kolla om en bok kan vara av intresse.

Kruxet kan vara att du inte bor där dina förfäder bodde. Den med rötter i Uppland hittar flest intressanta böcker på bibliotek och arkiv just där. I exempelvis Malmö eller Umeå är bestånden glesare.

Större samlingar

På internet finns som sagt framför allt äldre litteratur. Något stort, samlat bibliotek existerar inte, utan släktforskaren måste leta runt.

Projekt Runeberg (runeberg.org) har sedan 1992 digitaliserat och tillgängliggjort mängder med verk inom olika ämnesområden. Här finns uppslagsverk som *Nordisk familjebok* och *Svensk uppslagsbok*, som trots att de har åtskilliga år på nacken erbjuder vederhäftig information om äldre förhållanden som yngre uppslagsverk har sållat bort. Runeberg har också en del person- och släkthistoria, exempelvis *Frälsesläkter i Finland inill stora ofreden* av Jully Ramsay (1909–16) och »Elgenstiernas ättartavlor» (1925–36), det största släkthistoriska verk som getts ut i Sverige (*Den introducerade svenska adelns ättartavlor* av Gustaf Elgenstierna). Här finns också föregångaren *Svenska adelns ättartaflor* av Gabriel Anrep (1858–64), men till detta bör ingen längre sätta sin tilltro.

Litteraturbanken (litteraturbanken.se) är en liknande satsning fast med mer ekonomiska muskler. Bland annat Kungliga biblioteket, Svenska akademien och Svenska litteratursällskapet i Finland backar upp. Här hittar vi också Elgenstiernas ättartavlor, herdaminnen och studentmatriklar och olika släktsamlingsverk som *Svenska släktboken* av Gabriel Anrep. Litteraturbanken har en mycket bra fulltextsökning (»Sök i texterna»), som gör det lätt att hitta personer med ovanligare namn.

Några andra ställen

Den som är ihärdig och söker vidare på internet kan hitta bland annat följande:

Personhistorisk tidskrift, som särskilt under 1900-talets första hälft, publicerade intressant släktutredningar finns tillgänglig på den utgivande föreningens webbsida (personhistoriskasamfundet.org).

Svenskt biografiskt lexikon (sok.riksarkivet.se/sbl) innehåller åtskilligt också för släktforskaren tack vare de många släktartiklar som ingår.

Kungliga biblioteket har publicerat dagstidningar på *Svenska tidningar* (tidningar.kb.se) och gjort dem sökbara. Materialet är en verklig guldgruva för släkt- och lokalhistorikern. Jag hittade exempelvis att min morfors morfar dog när han ramlade ner för en vindstrappa utanför sin lägenhet i Stockholm. Dödboken angav bara fraktur som dödsorsak. Också här gäller dock att nyare material (de senaste hundra åren) inte är tillgängligt av upphovsrättskäl.

ArkivDigital

Och så har vi ArkivDigital som för sina abonnenter har gjort ett stort antal böcker tillgängliga. Fler tillkommer regelbundet.

Enklaste sättet att hitta dem är att klicka på blå knappen *Arkivsökning* och under *Arkivtyp* välja *Tryckt litteratur*. Ordningen kunde vara bättre, det medges, men fokus just nu ligger på att digitalisera.

Bland det mest användbara finns »Örnbergs ättartal» (*Svensk släktkalender/Svenska ättartal* av Victor Örnberg) i fjorton volymer (1885–1908), en rad herdaminnen (biografier över präster), olika bebyggelsehistoriska verk som *Svenska gods och gårdar* och *Sveriges bebyggelse* samt studentmatriklar, framför allt från Lund.

Polisunderrättelser för åren 1878 till 1951 är till hjälp för den som söker släkters misstänkta förbrytare.

Litteratur i din forskning

En del av dessa böcker kan du hitta i ArkivDigital under Tryckt litteratur, exempelvis Grill: Svenska indelningsverket, Släkten Palme och Adliga ätten Pauli samt Karl XII:s officerare.

Samling av anmälningar till handelsregister (1888–1940) kan ge värdefull fakta om släktens entreprenörer och företagare. I Sveriges privata företagare beskrivs företag i text och bild.

Vidare finns yrkesmatriklar, exempelvis över läkare, tandläkare, apotekare och teknologer, släktsamlingarverk (som Schlegel & Klingspor över ointroducerad adel och Kinbergs Gotländ-

ska släkter) och en del annat smält och gott som Karl XII:s officerare av Adam Lewenhaupt.

Bland senare tillskott märks Kongl. Kronobergs regementes officerskår ... 1623–1896, Sveriges gjutmästareförbund 1908–1928 och Sveriges kommuner: Västernorrlands län (de bägge senare porträttmatriklar). Häromdagen tillkom Svenska statsförfattningens historis-

ka utveckling av Emil Hildebrand och Svenska Livsmedelsarbetareförbundets historia 1896–1956 av Axel Uhlén. Bred- den är alltså ganska stor.

Om du själv har sammanställt en bok eller skrift om din släkt och vill att den ska finnas tillgänglig i ArkivDigital, är du välkommen att ta kontakt (kundtjanst@arkivdigital.se).

Håkan Skogsjö

Transkribering och fulltextsök

Artificiell intelligens (AI) hjälper till att automatiskt tyda gammal handskriven text hos till exempel Riksarkivet och FamilySearch och gör den fullt sökbar. Även många av dina egna dokument kan transkriberas med hjälp av AI.

SÖK I Riksarkivets automatiskt transkriberade material genom att gå till startsidan *Sök i arkiven* hos Riksarkivet, www.sok.riksarkivet.se, skriv in ditt sökord i rutan och kryssa för *Endast transkriberat material*. Resultatet är en lista över digitaliserade volymer där ordet du sökt på förekommer. Genom att klicka på *Visa alla träffar i bildvisaren* öppnas bildvisningen för en volym och man ser sökordet markerat i originaltexten samtidigt som den transkriberade texten visas.

Drygt en miljon arkivsidor från Svea hovrätt och Trolldomscommissionen har transkriberats med hjälp av AI-baserad handskriftsigenkänning. På webbplatsen finns en lista över vilka arkiv som kommer att transkriberas härnäst. Dokument från bland annat Göta hovrätt, Göteborgs poliskammare och Stockholms magistrat och rådhusrätt väntas snart bli färdiga. Nytt material läggs upp löpande under hela året.

FamilySearch

Efter att man har skaffat ett gratis konto hos FamilySearch på www.familysearch.org kan man logga in, skrolla ner till slutet av sidan och välja *FamilySearch Labs* under rubriken

Ways to Contribute. Där kan man välja olika experiment, bland annat fulltextsök (*Expand your search with Full Text > Go To Experiment*).

Här kan man välja att söka på nyckelord, namn, plats eller tidsperiod. Börja med att söka efter ovanliga namn och orter och se vad som kommer upp. Man kan bland annat hitta någon släktings ansökan om att bli amerikansk medborgare eller utredningar för att hitta arvingar, bland annat i Sverige, till amerikanska dödsbon. Det blir såklart svårare att hitta information när det gäller vanligare namn och orter.

Om man skrollar ner lite på sidan kan man få upp en lista över vilket material som kan användas med fulltextsök. Genom att börja skriva till exempel "swed" i titelrutan listas allt svenskt material.

Tolka eget material

Det finns väldigt många olika AI-plattformar att välja på, men några av de vanligaste som används av släktforskare är ChatGPT, Claude, Gemini och Perplexity. De kan hjälpa till med allt möjligt i släktforskningsprocessen, medan till exempel Transkribus och HTRflow är dedikerade transkriberingsverktyg som tyder text i bilder.

Alla verktygen kan användas utan att betala ett abonnemang, men då har man också vissa begränsningar i till exempel hur många bilder som får transkriberas per dag och när det är många som använder verktyget samtidigt hamnar man sist i kön.

Börja med att ladda hem bilder på det arkivmaterial du vill ha transkriberat, till exempel bouppteckningar, eller fotografera gamla brev du vill ha hjälp med att tyda. Sedan följer ett viktigt förberedande steg där man gör så mycket man kan för att få si-dorna lättlästa innan man laddar upp dokumentet till AI. Öppna bilden i ett bildredigeringsprogram och öka kontrasten, klipp bort onödig information eller marginaler, sudda bort skador och annat skräp som AI kan försöka tyda som text. Fixa så att det är så tydligt och lättläst som möjligt. Ibland är en färgbild bättre, ibland en svartvit bild. Testa dig fram. Det verkar som att jpg är det bästa formatet för att säkerställa att transkriberingen lyckas och blir bra hos de flesta AI-verktygen.

Transkribus och HTRflow

Transkribus behärskar flera olika språk, medan HTRflow är fokuserad på svenska, men klarar även av norska

och engelska. Det är viktigt att välja rätt modell och språk. I Transkribus kan man gå in på sidan för modeller och välja språk för att se vilka som finns tillgängliga för önskat språk. The Swedish Lion rekommenderas för svenska, men beroende på vilket dokument som ska transkriberas kan en annan modell göra ett bättre jobb. Vid varje modell anges CER (Character Error Rate), alltså hur många fel-tolkningar som modellen gör. Allt under 10 % CER anses vara en effektiv modell, men leta efter så låga siffror som möjligt vid val av lämplig modell. Sedan är det bara att dra-och-släppa en bild till Transkribus eller HTRflow och välja att transkriberingen ska starta. Båda verktygen arbetar bra med löpande text men rör till det en del om det är fler kolumner. Transkribus finns på www.transkribus.org och HTRflow hittas på www.huggingface.co/spaces/Riksarkivet/htr_demo.

Stora språkmodeller

ChatGPT, Claude och Gemini är stora språkmodeller (LLM) medan Perlexity kombinerar vald språkmodell med webbinformation. De klarar alla av att transkribera prydlig text från nutid och äldre med början någon gång på 1800-talet. Äldre handstil klarar de inte av utan hittar då på en helt egen text. Däremot är dessa verktyg mycket bra på att förstå en sidas upplägg med olika kolumner och så vidare.

När man vill ha hjälp med att transkribera en text kan det ofta räcka med att ladda upp bilden och skriva "Fånga texten i bilden". Men om man vill försäkra sig om att man får det resultat man vill ha bör man lägga lite tid på

att skapa en passande prompt (uppmaning). Det kan vara extra viktigt när man inte har något abonnemang eftersom bolagen förstås optimerar verktygen för sina betalande kunder.

Bra prompts som ökar sannolikheten att AI producerar det resultat man önskar innehåller ofta

- Roll – "Släktforskningsexpert".
- Indata – text, bild, Excel-fil.
- Mål – en tydlig beskrivning.
- Uppgift – ge en steg för steg anvisning.
- Format – bild, dikt, csv, Gedcom.

Då resultatet ibland kan vara en sammanfattning eller innehålla extra uppgifter som AI lagt till så kan det vara bra att ta upp i prompten att man vill ha ordagrann transkribering och ingen tillagd information. Man kan testa att använda olika versioner av en modell för att se vilken som ger bästa resultat. De djuptänkande versionerna kan ge ett bättre resultat, men då är det särskilt viktigt att det inte bara står att man vill ha en ordagrann transkribering utan också vad den ska göra om den inte kan tyda handstilen, för annars kanske man aldrig får något resultat när AI:t fortsätter att arbeta.

En prompt för att transkribera en bouppteckning från 1800-talet kan formuleras så här: "Du är en släktforskningsexpert med goda kunskaper i transkribering av gammal handskriven text. Transkribera denna bouppteckning från 1800-talet. Var trogen originalet och lägg inte till någon information. Behåll radbrytning och layout. Lägg oläsbara delar inom hakparenteser med frågetecken eller din bästa gissning."

Om man använder ChatGPT kan man välja en prompt som någon an-

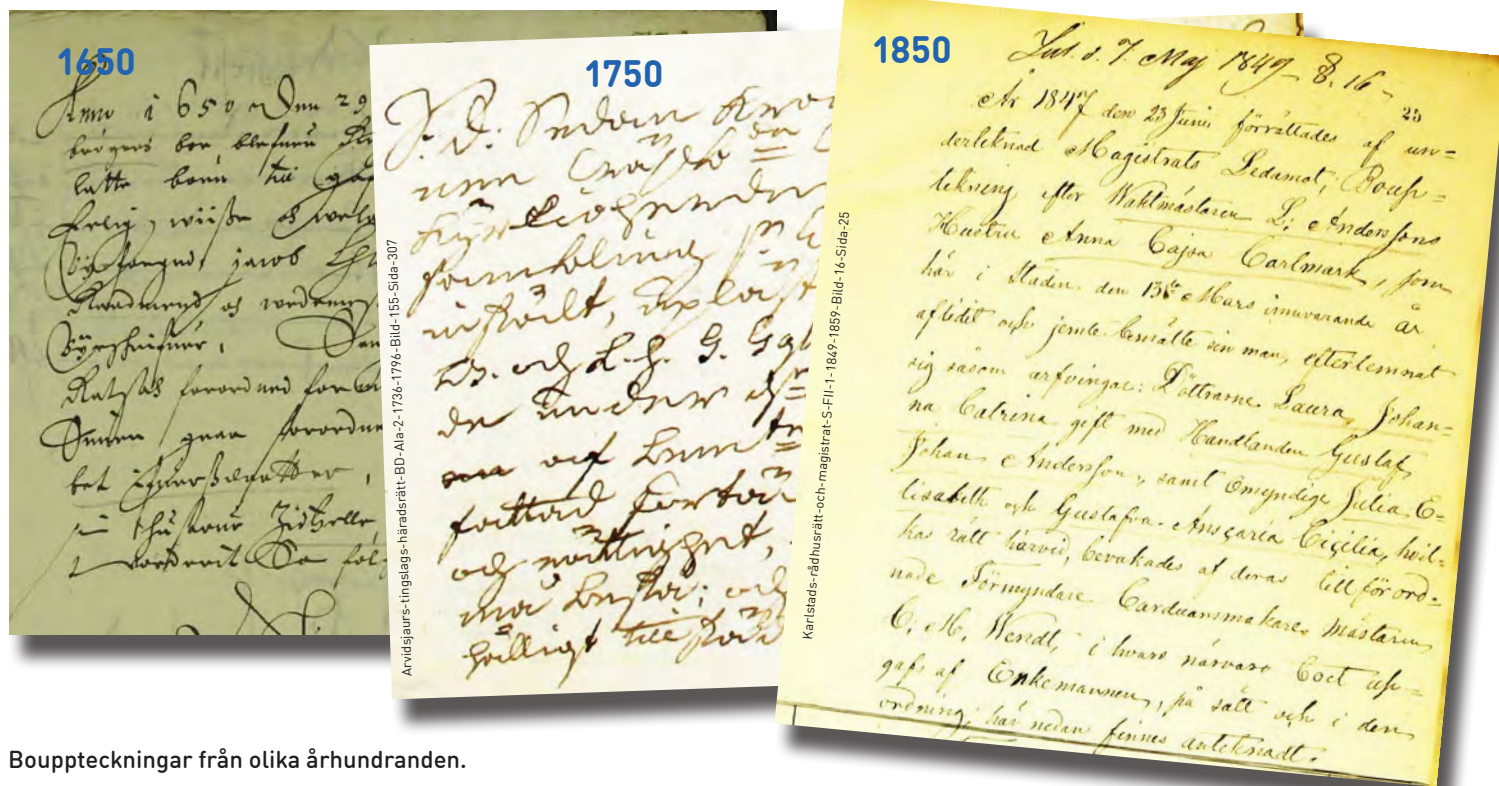
nan utformat. *Steve's Transcription Tool* (v3) är till exempel en färdig prompt för att transkribera handskriven text. Då är det bara att ladda upp bilden och klicka Enter för att få en bra transkribering. Denna prompt ger också lite bakgrundsinformation till innehållet i dokumentet. Den extra informationen skrivs på engelska. Men den kan enkelt fås på svenska om man, när man laddat upp sin bild bara skriver "svara på svenska".

Kombinera verktygen

De stora språkmodellerna är ju inte experter på gammal handstil, så det kan vara bättre att använda dem i slutet av projektet för att rensa upp och ordna till texten man skapat med hjälp av mer dedikerade transkriberingsverktyg. Då laddar man upp bilden till exempelvis ChatGPT tillsammans med transkriptionen som Transkribus skapat och ber AI att formatera texten som i originalet. Man kan även ladda upp transkriptioner från flera olika källor och be AI att kombinera dem för bästa resultat. Stora språkmodeller kan också hjälpa till att tolka texten genom att skriva på ett lite modernare språk eller förklara vad texten handlar om.

Ett bra arbetsflöde för automatisk transkribering av äldre texter kan vara:

1. Optimera bilden.
2. Transkribera med Transkribus.
3. Transkribera med HTRflow.
4. Skapa en bra prompt.
5. Ladda upp allt till en AI (LLM).
6. Spara resultatet.
7. Granska och redigera texten.
8. Be AI att förklara eller sammanfatta på modernare svenska. ▢

Bouppteckningar från olika århundranden.

738

Anno i 650 den 29 Bruks före Anna Si ifrån borgens bör blefuru Registurit den S: qmindes efter latte boin till gata och besor i ofnärwarandes, felig wiifsa och storlärte Nemd hans waltnesse Dydfangud, Jacob Glaus Johan Raudmeijer Ålandlund och wedermestare och Rasmus Andtsson Jyrshrifuer, Sampt Anders därtt Glaus Rättsch forordnes formynder för Eskillen ifnäst Smän enär forordnad förmoder för Lißa tet Ljurßdotter, och anders Fuerst paa sin thu föur Instelle öfwersdottnes wägnar 1 wißerit Sa fölger Norderingz männer Hans Heidmand

1650

S: D: Sedan KronoBefallningsma nen Wällbde Olof Bodjn och t Kyskioherden i thenna för sambling Erich Wallinger si imig inswilt, uplästes, enligt högW: 2 och L. h. G. Ggllengrypz för ordna de under dn 2 Leptember näst en acf bemte Kyrkiohende för fattad förtäcning på deß löse och rättighet, i hwad then ock häft ma besa; och yttrade sig den en hälligt tillstädes warande dckad

1750

Jul. d. 7. Maj 1849.

SS: 16
25

År 1847 den 23 Junii förrättades af undertiknad Magistrats Ledamot, Poup lekning efter Waktmästaren L: Anderssons Hustru Anna Casva Carlmark, som här i Staden den 135 Mars innevarande år aflidet och jemle bemälte oin man, efterlemnad sig såsom arfvingar: Löttrarne Laura, Johanna batrena gift med Handlanden Gustaf, Johan Andersson, samt Omyndigs Julia 6 lisabet och Gustafva Anscaria Cicilia, hvil kas rätt härvid, bevakades at deras till förordnade Förmyndare Carduansmakares Mästarin, C. N. Wendt, i hvars närvaro boet upgafs af Enkemannen, på sätt och i den ordning, har nedan finnes antecknadt.

1850

Automatiskt transkriberad text
av HTRflow och Transkribus.

Arrangör

i samarbete med

Sveriges
Släktforskar
förbund

Huvudsponsor

Ett tack till

Släktforskardagarna på Rocklunda i Västerås 23-24 augusti 2025

Alla är välkomna!

Hemsida: sfd2025.se

Välkomna till Dis monter!

Föreningen Dis kommer som vanligt att finnas närvarande på Släktforskardagarna. I Dis monter kan man besöka demonstrationsstationer där vi förevisar våra verktyg såsom Disgen, Disbyt, historiska kartor och för övriga allmänna frågor och svar.

Passa på att ställa frågor till våra funktionärer som finns vid våra olika stationer. Ingen fråga är för liten eller för stor. Vi är där för er skull.

Föreningen kommer ha fina erbjudanden i försäljningsdisken med bra pris på medlemskap, Disgen, kursböcker och historiska kartor under helgen direkt i montern och via vår webbshop.

Jag, Elisabeth Leek sekreterare och ansvarig för Dis monter på Släktforskardagarna, hälsar er varmt välkomna till vår monter. Lägg gärna dagarna 23-24 augusti i er kalender och planera in en tripp till Västerås och Rocklundaområdet.

Ta med familj och goda vänner och visa på det roliga med släktforskning som hobby.

Välkommen!

Orter i Disgen

Det finns många sätt att arbeta med orter i Disgen 2025.

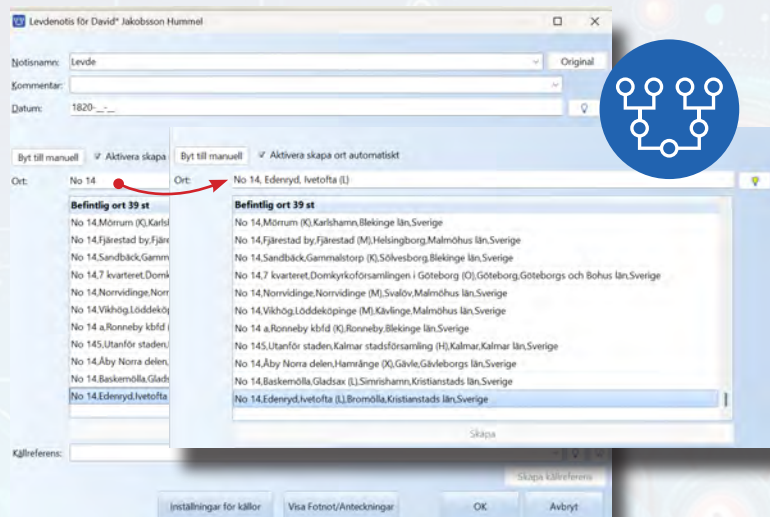

Bild 1. Ortsfältet i en notis. Automatiska vägen 1.

DET HAR länge funnits en önskan att direkt i händelsenotisen enkelt kunna koppla orten till ortsträdet. Det kan du nu genom att använda den nya ortsautomatiken. Det finns så många fördelar med att använda ortsträdet. Orten är alltid skriven på samma sätt överallt den används. Har du stavat fel är det bara en plats du behöver ändra på, nämligen i ortsträdet. Där kan du också enkelt se vilka personer som är kopplade till orten. Du kan följa alla personer på en gård eller en by. Du kan göra utskrifter med orten som bas med mera.

Tanken är att det ska vara enkelt för nybörjaren. Först att koppla personen till en församling i ortsträdet och senare att lägga till byar och gårdar utan att egentligen behöva bry sig så mycket om hierarkin som finns i ortsträdet. Det här uppskattas. Sen har det visat sig att de som kommit att älska den nya funktionen är de som har ett stort och omfattande ortsträd som de slipper gå in och söka i, utan kan få sökningen gjord redan när de fyller i namnet på platsen i ortsfältet.

Vår förhoppning är att all utbildning där ortsträdet ingår ska ta sin utgångspunkt i det nya sättet att arbeta på, alltså att man lägger till orter utan att gå in i ortsträdet. För oss gamla rävar krävs ett nytänk för att förstå.

För nybörjaren spelar det egentligen ingen roll vad de får lära sig från start – så varför inte lära dem det nya sättet direkt.

Nedan finns beskrivning på fem sätt att arbeta på. Fokusera gärna på de två första.

1. **Automatiska vägen:** Du vet att orten finns i ortsträdet. Skriv in orten på lägsta nivå i ortsfältet i notisen. Dubbelklicka på den i listan.
2. **Automatiska vägen:** Skriv in gården. Om den inte finns fortsatt skriva in byn. Om inte heller den finns så skriv även församlingen. Dubbelklicka på rätt församling så den flyttas upp i ortsfältet. Tryck sen på knappen *Skapa* under listan.
3. **Halvautomatiska vägen:** Skriv in församlingen i ortsfältet i notisen. Dubbelklicka på den i listan. Disgen har då letat upp församlingen. Därefter går du via lampan in i ortsträdet och lägger till byn och därunder gården.
4. **Manuella vägen:** Du klickar på lampan och arbetar helt i ortsträdet.
5. **Manuella vägen:** Du skriver orten direkt i ortsfältet och ingen koppling till ortsträdet görs.

Automatiska vägen 1

Exempel: Du ska koppla notisen till orten No 14, Edenryd, Ivetofta (L).

Då du vet att orten finns i ortsträdet skriver du bara No 14 i ortsfältet. Flera möjliga val kommer att visas i listan. Det gäller att leta rätt på just den No 14 som är kopplad till Edenryd i Ivetofta.

Tänk på att skriva hela ortsnamnet från början. Petri ger ingen träff på Malmö Sankt Petri. För sådana namn rekommenderas du arbeta i ortsträdet. Genom att trycka på lampan kommer du dit och kan göra din sökning där. Läs mer om det i handledningen under Redigera orter – arbeta direkt i ortsträdet.

Det spelar ingen roll om det finns en bock i *Aktivera skapa ort automatiskt* eller inte. Nu ska vi bara söka fram orten. Listan innehåller många osorterade träffar. Dubbelklicka på den som ska användas så förs den upp till ortsfältet och lampan tänds (Bild 1).

Automatiska vägen 2

Exempel: Du ska koppla notisen till Årupsmölla under Årup i Ivetofta (L) församling.

Du vet att varken gård eller by finns i ortsträdet. När du skriver i ortsfältet börjar du alltid att skriva sista platsen i kedjan. I det här fallet är det Årupsmölla. Efter någon sekunds betänketid ser du att det inte finns någon ort i ortsregistret som heter Årupsmölla. Då skriver du ett kom-

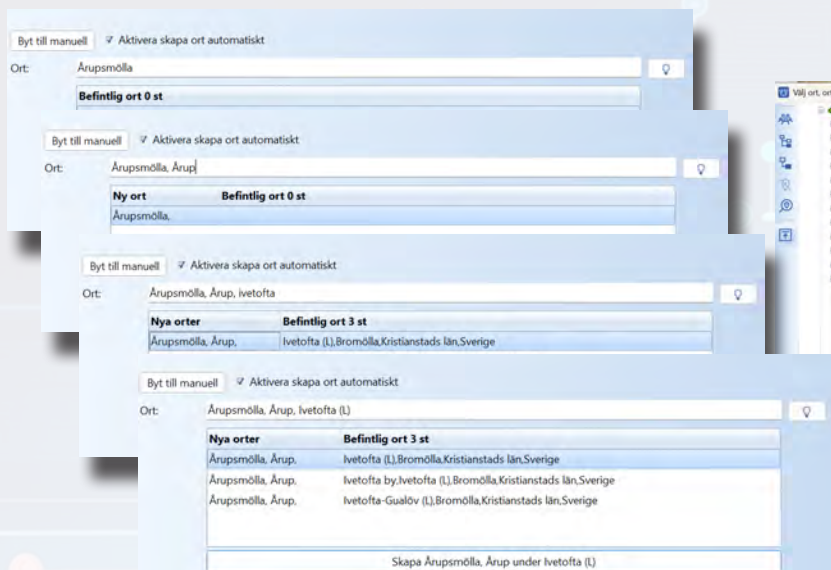

Bild 2. Automatiska vägen 2.

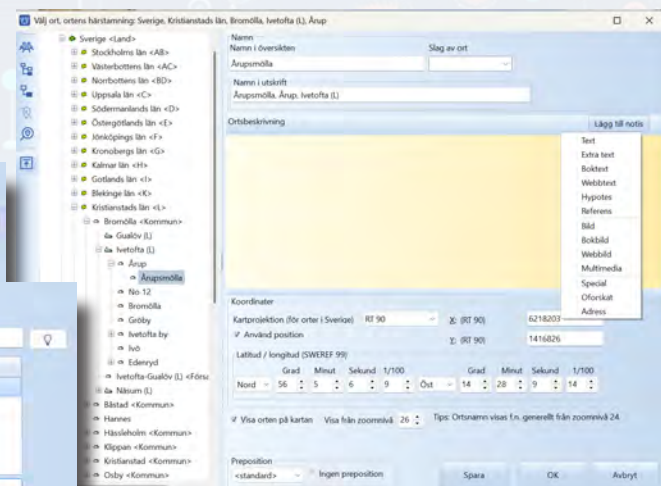

Bild 3. Ortsträdet med Årups Mölla i fokus.

matecken för att starta en ny sökning, och så skriver du Årup som ju byn heter. Efter en liten betänketid visas Årups Mölla i kolumnen för Ny ort. Men det finns inget i kolumnen *Befintlig ort*. Det betyder att inte heller byn Årup finns i ortsträdet. Du vet ju att allt ligger i Ivetofta församling så du skriver ett kommatecken igen följt av Ivetofta. Efter ytterligare betänketid visas i kolumnen *Nya orter* "Årups Mölla, Årup". Får det inte plats i kolumnen kan du enkelt bredda den genom att fänga linjen precis före texten *Befintlig ort* och dra den till höger. Nu är det viktigt att boken finns i rutan för *Aktivera skapa ort automatiskt* (Bild 2).

Markera och dubbelklicka på det förslag som är intressant. Det förs upp till ortsfältet. Knappen under listan får ett innehåll som i det här fallet är Årups Mölla, Årup under Ivetofta (L). Det stämmer väl med det du vill ha. Klicka på den långa knappen. Ortsfältet uppdateras och i bakgrunden har ortsträdet också uppdaterats. Lampan tänds för att visa att ortsfältet är kopplat till ortsträdet.

Klickar du på lampan visas ortsträdet med Årups Mölla i fokus (Bild 3). Har du något att berätta om platsen gör du det enkelt genom att lägga till en textnotis eller en bild eller två. Un-

der knappen *Lägg till notis* ser du vilka notistyper du har tillgång till. När du är klar klickar du på *Spara*.

Halvautomatiska vägen 3

Exempel: Du ska lägga till ett Skogsvaktartorp under Västana i Näsrum (L) församling.

Du skriver bara församlingsnamnet Näsrum i ortsfältet i notisen och väntar några sekunder (Bild 4). Bockrutan *Aktivera skapa ort automatiskt* har ingen betydelse. Dubbelklicka sedan på raden som avser önskad församling. Ortsfältet uppdateras och lampan tänds. Klicka på lampan så kommer du till ortsträdet med Näsrum i fokus. Sedan lägger du till Västana under församlingen och Skogsvaktartorp under Västana. Du avslutar med att se till att Skogsvaktartorp är markerat när du stänger ortsträdet. Då har ortsfältet uppdaterats så där står "Skogsvaktartorp, Västana, Näsrum (L)".

Läs mer om hur du redigerar i ortsträdet i handledningen på webben. Redigera orter – arbeta direkt i ortsträdet.

Manuella vägen 4

Klicka på lampan och arbeta helt i ortsträdet. Exempel: Du börjar med att klicka på knappen *Byt till manuell* för att komma tillbaka till hur det

fungerade förr. Du klickar på lampan för att komma till ortsträdet och söker dina uppgifter där eller lägger till dem där. Du återanvänder tidigare använda uppgifter genom att klicka på den lilla pilen till höger i fältet. Sen klickar du på en rad i listan. Som avslutning klickar du på *Ok* för att stänga notisen.

Manuella vägen 5

Skriv orten direkt i ortsfältet och ingen koppling till ortsträdet görs.

Exempel: En del flitiga ortsträdanvändare har aldrig använt ortsregistret till gatuadresser i städer och kommer kanske inte att ändra på det. När de registrerar ett dödsfall som hittats i Sveriges Dödbok där det inte bara står vilken församling personen dog i utan ofta också gatuadressen så klickar de på knappen.

När knappen visar *Byt till automatisk* kan du skriva in gatuadressen och den kopplas inte till ortsträdet. När den visar *Byt till manuell* kan du skriva in församlingen och få den kopplad till ortsträdet.

Bra att veta

Knappen *Byt till manuell* visar att du står i det läget där du kan lägga upp orter automatiskt i ortsträdet (Bild 7). Knappen *Byt till Automatisk* visar att du står i det läget där du arbetar på

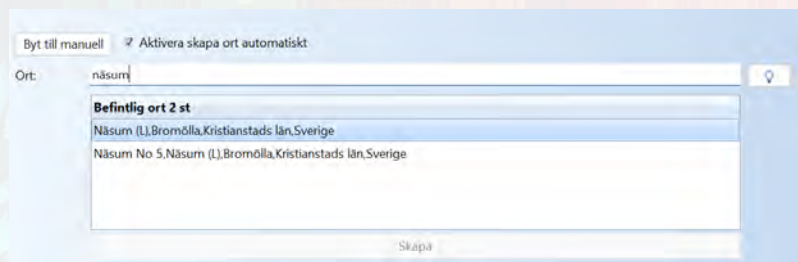

Bild 4. Halvautomatiska vägen 3.

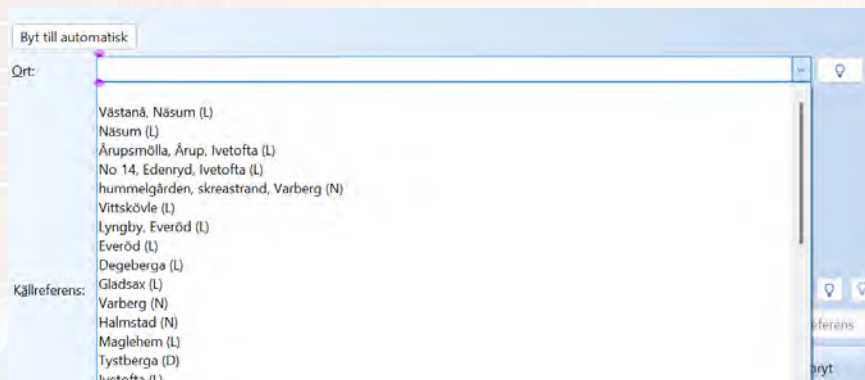

Bild 5. Manuella vägen 4.

det gamla sättet med manuell hantering av att lägga upp orter i ortsträdet eller strunta i att lägga något i ortsträdet över huvud taget. Knappen visar alltså vilket läge du går till när du klickar på den.

Om det inte finns någon bock i rutan *Aktivera skapa ort automatiskt* så görs sökningar i ortsträdet men du kan inte lägga upp nya orter automatiskt. Det innebär att du måste gå till ortsträdet via lampan om du vill lägga upp en ny ort.

Om det finns en bock i rutan *Aktivera skapa ort automatiskt* så görs inte bara sökningar i ortsträdet utan du kan också lägga upp nya orter i ortsträdet utan att gå in i det (Bild 8).

Tänk på att om du vet hela namnet på platsen så börjar du och skriver hela namnet i fältet. Eventuellt kan du utelämnat slutet om du vill, men inte början. Om du inte vet hela namnet så går du via lampan till ortsträdet och söker fram platsen där. Varför är det på detta viset? Jo, om du måste skriva från början så kommer du slippa få jättelånga träfflistor som det är svårt att orientera sig i. Det vill säga, du får mycket bättre och färre träffar. ☐

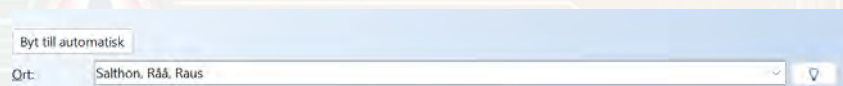

Bild 6. Manuella vägen 5.

Bild 7. Växla mellan automatiskt och manuellt.

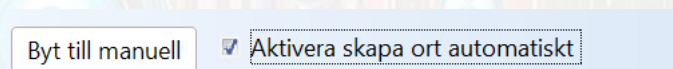

Bild 8. Aktivera skapa ort automatiskt är ibockat.

Läs mer i Disgens handledning
<https://handledning-disgen2025.dis.se/orter>
<https://handledning-disgen2025.dis.se/redigera-orter>
<https://handledning-disgen2025.dis.se/automatisk-ny-ort>
<https://handledning-disgen2025.dis.se/automatisk-ortsinmatning-valj>

Utökad specialnotis

Bild 1. Bouppteckningsnotis i personöversikten.

MED SPECIALNOTISEN kan du skapa och namnge egna notistyper som du saknar. Du kan göra det för personer i levnadsbeskrivningen, för relationer i relationshistorien och för orter i dialogen *Redigera orter*. Det kan vara för att få med till exempel bouppteckning, förlovning, värnplikt och husägande.

I Disgen 2025 finns flera nyheter som underlättar användandet av specialnotiser.

- Specialnotiser innehåller numera förutom notisnamn, kommentar, ort, datum och källa också ett textfält och är därmed både en händelsenotis och en textnotis.
- I det nya verktyget *Hantering av notisnamn* kan du ändra namn på dina specialnotiser.
- I *Detaljerad sökning* kan du söka på text i specialnotiser och egna notisnamn.
- Vid utskrifter och webbpresentationer kan du välja vilka specialnotiser som ska inkluderas.

Skapa specialnotis

I och med att specialnotisen nu också innehåller ett textfält så fungerar den både som en händelse- och en textnotis. Du kan till exempel göra en specialnotis för bouppteckningar och skriva in valda delar av bouppteckningen i textfältet såsom arvingar, familjeförhållanden och boets behåll-

ning (Bild 1). I kommentarsfältet kan du skriva in aktnumret på bouppteckningen.

Ändra namn på specialnotis

Vill du byta namn på en specialnotis som du använt för en eller flera personer gör du det enkelt med verktyget *Hantering av notisnamn*. Där kan du välja ut en grupp av personer, relationer eller orter, antingen med hjälp av flaggor eller en söklista, för vilka du vill få fram förteckningar över samtliga notiser. Genom att välja notistypen *Special* får du fram alla specialnotiser, och kan ändra namnet på en eller flera av dessa (Bild 3).

Sök på egna notisnamn

I *Detaljerad sökning* kan du söka fram alla personer som har en notis med ett speciellt namn (Bild 4).

Sök på text i specialnotis

Du kan söka på texten i notistextfältet i samtliga specialnotiser under *Detaljerad sökning*. Under fliken *Fler villkor* väljer du att bara söka efter text i specialnotiser (Bild 5).

Skriv ut specialnotiser

Både vid webbpresentationer och när du gör vanliga utskrifter via skrivarikonerna kan du välja vilka specialnotiser som ska inkluderas (Bild 6).

Först måste du välja att inkludera specialnotiser för huvudpersonen,

övriga personer eller relationer. När du gjort det får du möjlighet att välja vilka specialnotiser som ska tas med. I och med att du valt att ta med specialnotisen så måste du välja att ta med minst ett notisnamn. Standard är att alla notisnamn är förbockade.

Även när du gör ett registerutdrag har du möjlighet att på samma sätt välja vilka specialnotiser ska tas med.

Exempel på specialnotiser

Levnadsbeskrivning – födelse och död

- Namngivning
- Jordfästning
- Kremering
- Urnsättning
- Testamente
- Bouppteckning

Levnadsbeskrivning – rättsligt

- Brott
- Straff

Levnadsbeskrivning – utbildning

- Examen
- Utbildning
- Militärtjänst
- Militär befordran
- Utmärkelse

Levnadsbeskrivning – övrigt

- Namnbyte
- Adlad
- Mantalskriven
- Skatteköper
- Arrenderar
- Brukar
- Köper

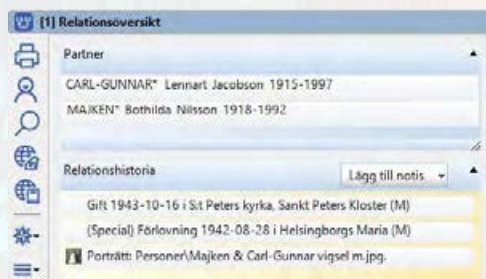

Bild 2. Förlovningsnotis i relationshistorien.

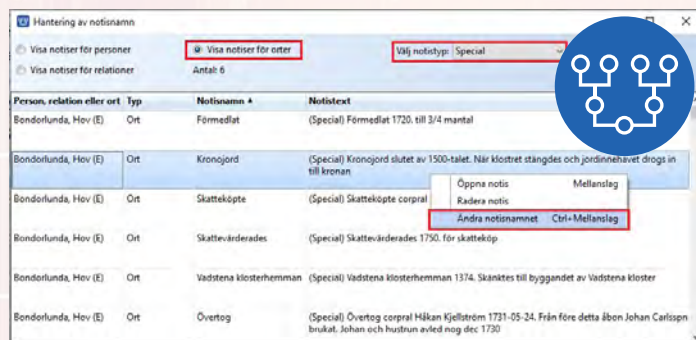

Bild 3. Ändra namn på specialnotis för orter.

Relationshistoria

- Förlovad
- Trolovad
- Lysning
- Hemskillnad
- Bodelning

Ortsbeskrivning

- Mantal
- Reducerat mantal
- Klosterjord
- Kronojord
- Frälsejord
- Skattejord
- Söld
- Köpt
- Arrenderas
- Brukas
- Laga fång
- Hemmansklyvning
- Storskifte
- Enskifte
- Laga skifte
- Lagfart

När det gäller köp av en fastighet kan du välja om du vill att den ska läggas som en specialnotis i levnadsbeskrivningen för den person som gjorde köpet och/eller i Ortsbeskrivningen för den aktuella fastigheten. ▣

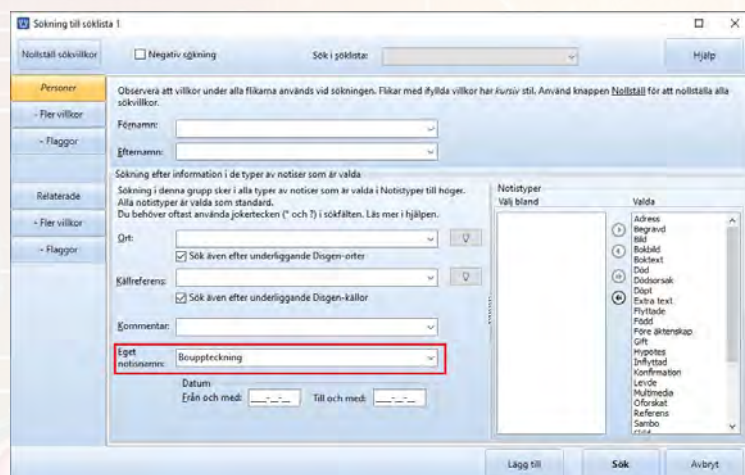

Bild 4. Sökning på eget notisnamn.

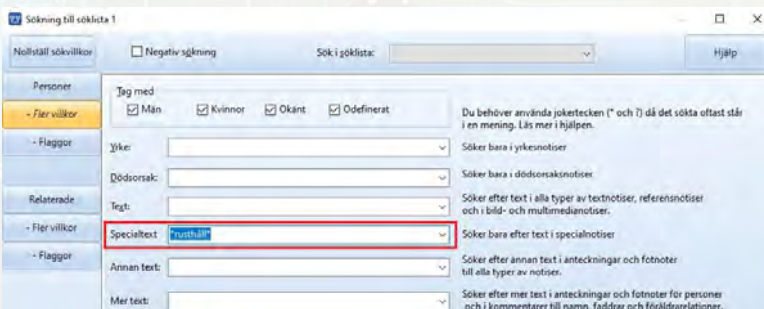

Bild 5. Sökning på text i specialnotiser.

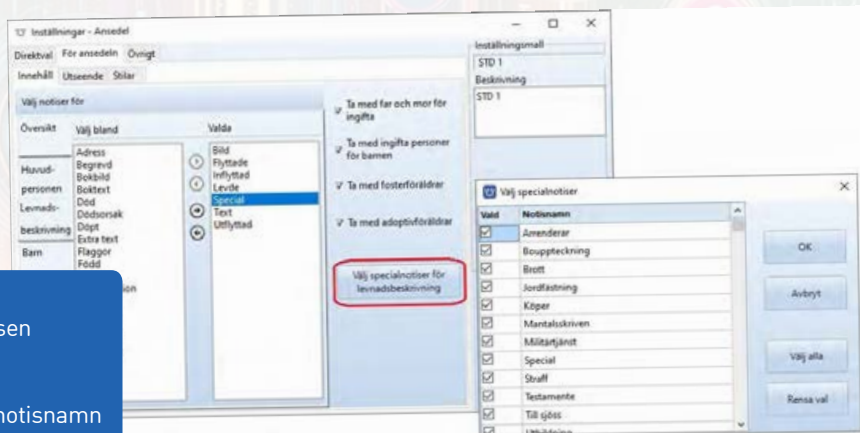

Bild 6. Val av specialnotiser till utskrift.

Läs mer i Disgens handledning

<https://handledning-disgen2025.dis.se/specialnotiser>

<https://handledning-disgen2025.dis.se/reg-notiser>

<https://handledning-disgen2025.dis.se/sokning>

<https://handledning-disgen2025.dis.se/hantering-notisnamn>

<https://handledning-disgen2025.dis.se/utskr-ansedel>

<https://handledning-disgen2025.dis.se/utgaende-fran-orter>

Tjänsten som du inte växer ur

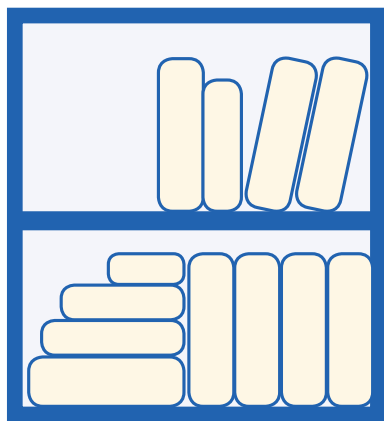
STOCKHOLM MEDIA ALAND

PROVA EN VECKA GRATIS

 ArkivDigital

www.arkivdigital.se

Stockholm 1926

Nya böcker

Har du gett ut en bok med anknytning till släktforskning? Har du nyss läst en intressant bok om släktforskning? Skicka gärna in tips till Diskulogen om nya (utgivna under de senaste två åren) böcker med anknytning till släktforskning så att fler medlemmar kan hitta dem. Skicka ditt tips till diskulogen@dis.se.

På ren och oförfalskad västgötska – hundraåriga historier från Tärby, Fristad, Rångedala, Varnum, Ving, Gingri med flera...
Johan Rupertsson, Andreas Jansson
Mjukband, 164 sidor
ISBN 9789198534962
andreas.jansson@combinations.se
120 kronor + porto

Grunden i boken utgörs av de 40 inledande sidorna med korta berättelser på västgötska från landsbygden norr om Borås i 1800-talets slut, då nedtecknaren Johan Rupertsson var barn. Historierna har skrivits av ordagrant och för läsbarhet och förståelse försetts med kommentarer, ordlista, kartor, foton och personregister. Rupertsson använde endast tillnamn såsom "Fargesä" (Färgs hustru), "Gresen i Finnekumla" och "Risbromjörnarna" – de flesta identifierade i boken.

Edith och Gottfrid – historier från Hallebäck i Dalsland
Kristina Hurtig
Inbunden, 280 sidor
ISBN 9789153131946
k_hurtig@hotmail.com
225 kronor + porto

Boken är en berättelse om två ödmjuka och genuina dalslänningar som levde på Hallebäck i Dalskogs socken. Den skildrar deras liv och bygden där de levde, och även den kärlek och omsorg de gav till sin son och sina barnbarn. Boken är en hyllning till dem båda, men också till Dalsland och dess natur. Författaren har samlat ihop en stor mängd berättelser från släkt, vänner och grannar. Tillsammans med barnbarnens minnen av sin farmor och farfar blir berättelserna ett tidsdokument över en hel släkt och en bygd.

Genom hav och eld
Berit Bryntse
Inbunden, 342 sidor
ISBN 9789181012910
www.bokus.se
269 kronor

Med utgångspunkt från 1800-talets Gävle hanterar sjömannen Johan och hustru Greta livets alla prövningar och glädjämnen. Johan gör världsomspännande resor med olika seglande handelsfartyg. Greta håller ihop sin växande familj på hemmaplan, alltid beredd på nästa utmaning. Läsaren tas med på en resa genom historiska äventyr och familjedramer, där Johans och Gretas liv växlar mellan de sju havens osäkerhet och hemmets trygga men arbetsamma vardag. Hemma på Öster i Gävle vävs ett nät av relationer som påverkar kommande generationer.

Doften av ylle
Lars Jarnhammar
Danskt band, 301 sidor
ISBN 9789153138570
www.larsjarnhammar.com
160 kronor + porto

Vad drev det stora antalet kvinnor på 1800-talet att ta livet av sina nyfödda barn? Vilka strömningar i samhället gjorde att en grupp kvinnor år 1854 bildade "Fruentimmerssällskapet för kvinnliga fångars räddning" och sedan tog strid för att få besöka de fängslade kvinnorna för att "blidka de hårda, trösta de bedrövade och uppmuntra de modfällda"? Den historiska romanen om torpardottern Carolina och adelsfröken Sigrid (baserade på verkliga personer) visar hur de utkämpar sina inre och yttre strider, slåss mot förlegade normer och värderingar i det patriarkala samhället och hur deras relation sakta byggs upp.

Avlidna medlemmar

584	Anders Lagrelius, Rönninge	26243	Lars Korn, Kullavik
713	Bernth Lindfors, Njurunda	28382	Hans Ohlsson, Västerås
1578	Björn Taberman, Linköping	28926	Kent Rolf, Örkelljunga
4733	Bruno Wikström, Jokkmokk	29464	Cornelis de Bruijn, Ulricehamn
4814	Hans Wångberg, Huddinge	30005	Tom Nordquist, Västervik
5775	Maj Aronsson, Örebro	30244	Harry Gustafsson, Skelleftehamn
5927	Alf Rollgard, Rydebäck	30774	Lasse Larsson, Hemse
6037	Kjell Åkesson, Malmö	32480	Sören Rydén, Göteborg
6211	Stig-Olof Pettersson, Lidköping	32527	Hans Samuelsson, Sigtuna
6354	Nils-Erik Lindfors, Karlskrona	33719	Anders Göstasson, Västerås
6760	Maud Berglund, Sunnansjö	34385	Sven Ingvar Dunér, Västerhaninge
7514	Lars-Göran Jönsson, Färgestaden	34948	Jan Wennerholm, Mölndal
8436	Sara Karlsson, Ljungby	35526	Gunnar Holmquist, Angered
9121	Michael Halford, Uppsala	36547	Bengt Ahlström, Limhamn
9724	Lennart Herlin, Lidingö	37332	Bengt Isblad, Västra Frölunda
9777	Märta Ljungkvist, Trelleborg	38562	Karin Peters, Bua
10701	Per Thorsell, Linköping	39007	Sören Wister, Eskilstuna
10762	Anette Borheim, Rydebäck	41254	Per-Olov Holst, Träslövsläge
11034	Evald Brobeck, Furulund	42830	Gun Eriksson, Torpshammar
11961	Gösta Olsson, Uddevalla	43776	Bo Karlsson, Linköping
12494	Sven-Evert Zeylon, Ydre	44124	Bengt Rosenkvist, Helsingborg
13833	Eibert Ernby, Särö	45268	Sten-Erik Karlsson, Norrtälje
15597	Svante Jahnberg, Stockholm	48860	Lars Svensson, Lund
15755	Lars Söderström, Lund	51846	Curt Johansson, Västerås
16984	Berit Klingström, Huddinge	52285	Ulf Ernström, Upplands Väsby
18937	Thomas Christianson, Rabbalshede	53586	Bengt Lindholm, Norrtälje
19855	Gunni Chrisping, Helsingborg	54663	Britt Holgersdotter, Linköping
20519	Bengt Holm, St Raphael	56541	Evy Bergh, Ljungkile
21037	Sten Jönsson, Helsingborg	56801	Ann-Britt Edshag, Göteborg
21439	Stig Pettersson, Solna	58654	Rolf Olsson, Oviken
23235	Monica Eklund, Värnamo	61511	Björn Dillner, Säftele
24586	Arnold Mellgren, Sundbyberg	62005	Bengt Zander, Svalöv
24741	Inga-Britt Lundewall Stamoulis, Bromma		

Disgen 2025

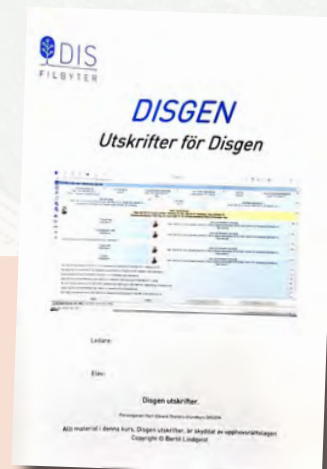
Disgen grundkurs

Bertil Lindqvist

Spiralbundet kompendium, 108 sidor

Kompendiet för Disgen 2025 går på ett systematiskt och pedagogiskt sätt igenom alla steg vid registreringen av släktforskardata – från skapande av ny datamapp till registrering och hantering av källor respektive orter och platser, två viktiga delar som Disgen har kraftfulla rutiner för.

Disgen har ett stort antal notistyper som kopplas till levnadsbeskrivningen av en person, alla dessa tas upp i kompendiet. Likaså finns kapitel för hur flaggor hanteras, hur sökrutinerna fungerar och hur man genomför de kontroller som finns i programmet. Kompendiet tar även upp hur foton hanteras, hur man skapar html-filer samt Disgens kartfunktion.

Utskrifter för Disgen

Bertil Lindqvist

Häfte, 48 sidor

Disgens utskriftsmöjligheter är nära nog oändliga. Bland 150 standardmallar kan alla hitta en favorit. Dessutom kan alla mallar ändras så att man kan få med just den information man önskar.

Kompendiet innehåller exempel på drygt 25 väl beskrivna utskriftslösningar i Disgen 2025 för bland annat antavla, ansedel, livslinjer, stamtavla, släktmatrikel, söklista, släktskapstavla samt appen Släkten.

Funktionärer

www.dis.se > Föreningen > Funktionärer

Faddrarna har talat om på vilket sätt de vill bli kontaktade. Den kontaktinformation som inte står inom parentes bör användas i första hand. Om det står dag eller kv efter ett telefonnummer vill faddern helst bli uppringd dagtid resp. kvällstid. Faddrarna är listade i omvänd postnummerordning. Kontakta gärna en fadder i din närhet!

Disgen Sverige

Stefan Wennberg	Seskarö	0922-61315	070-6556433	stefan.wennberg@telia.com
Curth Svedberg	Roknäs	070-6619907		curth.svedberg@gmail.com
Laila Larsson	Ersmark	0910-720041	070-6164410	laila.tuva@outlook.com
Tommy Jacobsson	Umeå	090-32493	070-5125770	tommy.umea@gmail.com
Peter Johansson	Örnsköldsvik	070-5648859		peter.johansson-oer@telia.com
Gunnar Grönberg	Söråker	060-44115	070-3344411	timr@telia.com
Bodil Orremo	Frösön	070-5281816		bodil.orremo@gmail.com
Tony Rodin	Bollnäs	(0703-506304)		tony.rodin@gmail.com
Mårten Ebers	Sälen	070-6761290		mebers.forening@gmail.com
Jan Wallin	Örebro	070-3877888		jan.wallin.orebro@telia.com
Kent Andersson	Eskilstuna	070-3506615		kent.andersson.eskilstuna@telia.com
Benny Olson	Klintehamn	0701-439407		olsonbenny@hotmail.com
Tor-Leif Björklund	Hemse	0768-130387		torleif.bjorklund@gmail.com
Elisabeth Molin	Visby	0705-116292		elisabeth@imolin.se
Birgitta Karlsson	Sturefors	073-0945945		birgitta5karlsson@gmail.com
Peter Tilly	Ljungsbro	070-3660003		peter.tilly@telia.com
Anders L Hjalmarsson	Linköping	070-6004078		ka.lindman@gmail.com
Börje Jönsson	Eksjö	070-8631217		borje.jn@gmail.com
Roland Norberg	Bankeryd			rolle.3412@outlook.com
Tomas GH Johansson	Svenljunga	070-5424328		tomasgh@live.se
Hans Nyman	Borås	0705-254075		hansnyman@telia.com
Arne Sörlöv	Tving	0721-505333		arne@sorlov.com
Staffan Knös	Ronneby	0705-951338		staffan@dis-syd.se
Bo Lundgren	Nymölla	0735-288825		bo@delmedia.se
Bengt Johansson	Östra Ljungby	070-6480711		bemagram@telia.com
Lena Ringbrant Ekelund	Klippan	070-2320079		l.re@telia.com
Sven Kylefors	Helsingborg	070-3297345		sven.kylefors@telia.com
Anders Larsson	Svedala	070-7470759		anders@dis-syd.se
Magnus Hellblom	Lund	0733-360102		soldat.bohm@gmail.com
Bengt Kjällerström	Lund	(070-2703944)		bengt@kj2.se
Stig Geber	Uttran	08-53030734	076-2482232	stig.geber@telia.com
Peter Åberg	Stockholm	073-5157668		nilspeab@gmail.com

Dis faddrar är en grupp erfarna medlemmar som på ideell basis åtagit sig att dela med sig av sina erfarenheter till andra medlemmar, via telefon och e-post. Det finns inga garantier för att dina problem blir lösta genom att du kontaktar en fadder, eller att du slipper datorrelaterade olyckor. Genom att kontakta en fadder har du förbundit dig att

- ha tagit en säkerhetskopia innan samtalet (e-posten)
- följa fadderns råd på egen risk
- ha samtyckt till att faddern inte kan göras ansvarig på något sätt för eventuella fel, misstag, dataförluster eller annan skada.

Disgen Norge

Bjørn Nilsen	Oslo			2bjorn.nilsen@gmail.com
--------------	------	--	--	-------------------------

Disgen/Linux

Roy Johansson	Borås	033-7709522	0709-706170	roykleva@gotanet.com
---------------	-------	-------------	-------------	----------------------

Mac

Hans-Peter Stülten	Nynäshamn	0707-828491		hans-peter@tarlin.se
Kerstin Bjernevik	Kista	070-4034933		kerstin.bjernevik@gmail.com
Nicklas Ljungström	Glemmingebro	070-6502001		nicklas@dis-syd.se
Anders L. Hjalmarsson	Linköping	070-6004078		ka.lindman@gmail.com
Sven Olby	Västerås	076-1091184		sven.olby@gmail.com
Gunilla Hermander	Hudiksvall	070-5315715		macnilla@telia.com

Min Släkt

Lotta Sörensen	Sölvesborg	0760-141262		lotta.1957@gmail.com
Kjell Croné	Göteborg			crone.kjell@gmail.com
Annelie Lindgren Kedehag	V.Frölunda	0739-778388		kedehag@outlook.com
Bo Svartholm	Frösön	070-6276073		bo.svartholm@gmail.com
Gunnar Grönberg	Söråker	060-44115	070-3344411	timr@telia.com

Holger

Sven Olof Åkerlund	Huddinge	070-5112847		sven.olof.akerlund@gmail.com
--------------------	----------	-------------	--	------------------------------

Karthantering

Lena Ringbrant Ekelund	Klippan	070-2320079		l.re@telia.com
Tor-Leif Björklund	Hemse	0768-130387		torleif.bjorklund@gmail.com

OpenRGD

Carl-Johan Gustafsson	Nykvarn	08-55245912	070-5875912	carl-johan.gustafsson@telia.com
Jan Lilliesköld	Sundsvall	070-5716694		jalill5255@gmail.com

Disbytombud (Sverige)

Annelie L Kedehag	Västra Frölunda	0739-778388		kedehag@outlook.com
Charlotte Börjesson	Hällingsjö	0703-463366	0301-43171	charlotte.borjesson@telia.com
Håkan Johansson	Mullsjö	073-3949189		h.o.johansson@gmail.com
Håkan Asmundsson	Linköping	0708-652996		hakan@asmundsson.nu
Kent Hektor	Ystad	0707-530201		kent.hektor@outlook.com
Kerstin Malm	Örebro	073-0429721		kegubi60@gmail.com
Lizette Johansson	Stockholm	070-4499903		lizette.32genealogi@gmail.com
Peter Falck	Västerås	0702-999348		disbyt@hamre.se
Roland Thorsson	Enköping	070-5528152		roland.thorsson@gmail.com

Disbytombud (Finland)

Olof Cronberg	Växjö	0470-21763		olof.cronberg@abc.se
---------------	-------	------------	--	----------------------

Dis Arkiv

Föreningen Dis, Dis Arkiv, Hovslagaregatan 3, 582 46 Linköping	013-149043	dis_arkiv@dis.se
--	------------	------------------

Dis styrelse från och med årsmötet den 8 mars 2025.

Ordförande

Birgitta Dahlgren

Gustav III:s Boulevard 159,
169 74 Solna, 072-3088844
birgitta.dahlgren@dis.se

Vice ordförande

Daniel Berglund

Hängestensvägen 38, 421 67 V. Frölunda
031-443 143, 0705-244088,
daniel.zz.berglund@gmail.com

Sekreterare

Elisabeth Leek

Norra Notåsa,
573 73 Sunhultsbrunn, 070-5698738,
elisabeth.leek@telia.com

Ekonomiansvarig

Peter Åberg

Gröndalsvägen 188,
117 69 Stockholm, 073-5157668,
nilspeab@gmail.com

Övriga ledamöter

Benny Olson

Ekvägen 6, 623 77 Klintehamn
0701-439407
olsonbenny@hotmail.com

Christina Claeson

Odinsgatan 20 B,
411 03 Göteborg

Eva Dahlberg

Brunnsgatan 28, 553 17 Jönköping,
076-0852663,
evad.forening@gmail.com

Eva Gröön

Skälsbäck Norrgården 107,
570 72 Fagerhult, 0709-610400
grooneva@gmail.com

Jesper Hellström

Telegramvägen 11 A,
132 35 Saltsjö-Boo, 0722-492623
jesper.k.hellstrom@gmail.com

Kristina Andersson

Kvibergsvägen 7, 531 97 Lidköping,
070-2191817,
foreningar.kristina@gmail.com

Thorbjörn Bergehed

Timmermansgatan 3 A
582 55 Linköping, 070-4033371
thorbjornbergehed@gmail.com

Valberedning

Valberedningen består av Mårten Ebers i Sälén, Ewa Klingberg i Nässjö och Birgitta Svedlund i Ljusdal samt Britt-Louise Hoberg i Kristinehamn och Madeleine Åberg i Umeå.
valberedning@dis.se

DIS-NORD

c/o Sehlstedt,
Specievägen 41,
974 51 Luleå

ordf_nord@dis.se
www.dis-nord.se
Ordf: Harriet Österlund

DIS-MITT

c/o Britta Enström
Skeppsalsvägen 46
824 51 Hudiksvall

ordf_mitt@dis.se
www.dis-mitt.se
Ordf: Ingrid Belfrage

DIS-BERGSLAGEN

c/o Christina Norberg,
Götgatan 7,
724 62 Västerås,
0708-64 41 32

ordf_bergslagen@dis.se
www.dis-bergslagen.se
Ordf: Mårten Ebers

DIS-ÖST

c/o Börje Olsson
Drevkroken 4
163 54 Spånga

ordf_ost@dis.se
www.dis-ost.se
Ordf: Ulf Taxén

Dis-Väst

DIS-VÄST ÄR en av de större regionföreningarna i Dis. Vi har en lokal på Gamla Torget 43 i Mölndal. Där har vi datorer för dig som vill släktforska på egen hand, med en mängd olika databaser och programvaror installerade. Öppetiderna framgår på vår hemsida. Vi utbildar i Disgen och släktforskning.

Våra populära temakvällar, där vi tar upp allt från DNA, teknik och olika delar i Disgen genomförs på Zoom.

Vi har medlemsmöten med olika aktiviteter och teman två gånger per termin. I vår besöker vi Varberg med buss och södra skärgården med båt. Tidigare har vi till exempel genomfört en spårvagnsresa med fokus på brott och straff i Göteborg. Vi samarbetar också med lokala släktforskarföreningar och Studieförbundet Vuxenskolan i vårt område för att vi ska nå ut till många i vår stora region. Bland annat samarbetar vi med Göteborgsregionens släktforskare där vi medverkar på en lokal släktforsarmässa på våren. I september samarbetar vi med Trollhättans släktforskare om en kväll hos dom. Info kommer till alla medlemmar.

Vårt medlemsblad Disketten och utkommer fyra gånger per år som pdf. Disketten återfinns på vår hemsida. Till hösten hoppas vi kunna presentera en ny hemsida med stora ambitioner att hålla den intressant och uppdaterad. Kanske vågar vi även steget med en sida på Facebook.

Månadsvis skickar vi ett nyhetsbrev till samtliga medlemmar, se till att dina uppgifter om mejladress är aktuell. Där tipsar vi om våra aktiviteter och annat som kan vara intressant.

Är du medlem i någon lokal släktforskarförening och vill att vi ska besöka er? Tag kontakt med någon i styrelsen. Kontaktuppgifter finns på vår hemsida, www.dis-vast.o.se.

Är du intresserad av att hjälpa till i föreningen vid våra arrangemang? Har förslag på en lokal eller föreläsare? Vill du bistå medlemmar i vår lokal? Då är du hjärtligt välkommen att kontakta oss.

STYRELSEN

DIS-FILBYTER

c/o Föreningshuset
Fontänen, Västra vägen 32,
582 28 Linköping
ordf_filbyter@dis.se
www.dis-filbyter.se
Ordf: Anders Lindman
Hjalmarsson

DIS-VÄST

c/o Amberntsson,
Persikogatan 126,
426 56 Västra Frölunda
ordf_vast@dis.se
www.dis-vast.o.se
Ordf: Ylva Amberntsson

DIS-SMÅLAND

c/o Börje Jönsson,
Klostervägen 9,
575 37 Eksjö
ordf_smaland@dis.se
www.dis-smaland.se
Ordf: Vakant

DIS-SYD

Porfyrvägen 20,
224 78 Lund
ordf_syd@dis.se
www.dis-syd.se
Ordf: Magnus Hellblom

Dis-Bergslagen

DIS-BERGSLAGEN BILDADES i november 1995 under namnet Dis-Aros och har sitt säte i Västerås. Vårt verksamhetsområde omfattar Dalarna, Västmanland, Värmland och Örebro samt norra Södermanland. Vid starten var vi endast 20 medlemmar och idag är vi över 1250 medlemmar. Vår styrelse består av Mårten Ebers ordförande, Christina Norberg sekreterare, Bengt Salander kassör, Jan Wallin, Håkan Johansson, Christer Majtorp, Kent Andersson, Lars-Göran Nilsson och Peter Falck.

I Västerås har vi haft månatliga träffar i Studieförbundet Vuxenskolas lokaler. Under våren har vi haft olika teman för träffarna där vi fått utbildning i olika funktioner inom Disgen och Disbyt. Dessa träffar har varit uppskattade och vi kommer att fortsätta med utbildning i denna form under hösten. Vi hoppas och arbetar för att fler medlemmar vill komma till träffarna framöver.

I Örebro har träffar genomförts varje vecka i Släktkällaren tillsammans med Örebro släktforskare. När vi träffas hjälper vi släktforskare med olika frågeställningar. Det kan gälla programmet Disgen eller problem

att läsa vad som står i kyrkoböckerna. Medlemmarna kan också få använda olika källor som vi har – Arkiv Digital, folkräkningar och andra källor såsom dödboken, smedforskning eller rotemansarkivet. Vi visar, guidar och poängterar fördelarna i Dis egna verktyg (Disgen, Disbyt, Dispos och Discount).

Under våren 2025 startade vi upp ett månatligt digitalt möte *Dis-Bergslagen Café Prathubblan*. Denna aktivitet kommer vi att fortsätta erbjuda alla under hösten. Vi planerar också för att erbjuda fler digitala aktiviteter samt att flytta fram våra lokala positioner på fler ställen än Västerås och Örebro.

Vi har också samarbetat med andra släktforskarföreningar inom vårt verksamhetsområde för att genomföra föreläsningar och utbildningar. Dessutom har vi medverkat på släktforskarveckan i Västmanland och släktforskarveckan i Dalarna under 2024, något vi även kommer att göra innevarande år. På Släktforskningens dag har vi medverkat på flera orter i vårt område.

Släktforskarvagarna 2025, som går av stapeln i Västerås, arrangeras av Västerås Släktforsarklubb. Dis och

de åtta regionföreningarna kommer som vanligt att medverka i en egen monter. Där erbjuder vi allt från olika föredrag till enskilda sessioner där vi visar våra verktyg och tjänster.

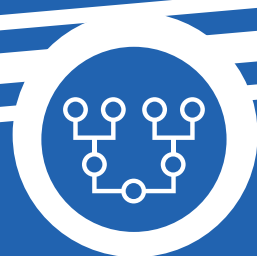
Vi höll vårt höstmöte 14 november 2024 och vårt årsmöte 6 april 2025. Båda mötena genomfördes digitalt med hjälp av Zoom.

Vår medlemstidning Disponibelt har under året utkommit med två nummer. Styrelsen har ambitionen att utkomma med tidningen två gånger per år.

Dis-Bergslagen har en webbplats, www.dis-bergslagen.se, där vi informerar om verksamheten i vår region. Vi finns numera också på Facebook.

STYRELSEN

Avsändare:
Föreningen Dis,
Gamla Linköping, 582 46 Linköping

Släktforska med Disgen

- Enkelt att komma igång.
- Tydliga översikter över personer, familjer och relationer.
- Flera funktioner till stöd i DNA-forskningen.
- Följ personers levnadsbanor på kartor.
- Enkelt att dela med dig till andra från din forskning
- Du har kontroll på dina data i din dator.